Atina Robea

LIMBA ROMÂNĂ

Exerciții și teste pentru examenele de admitere în licee, școli profesionale și facultăți

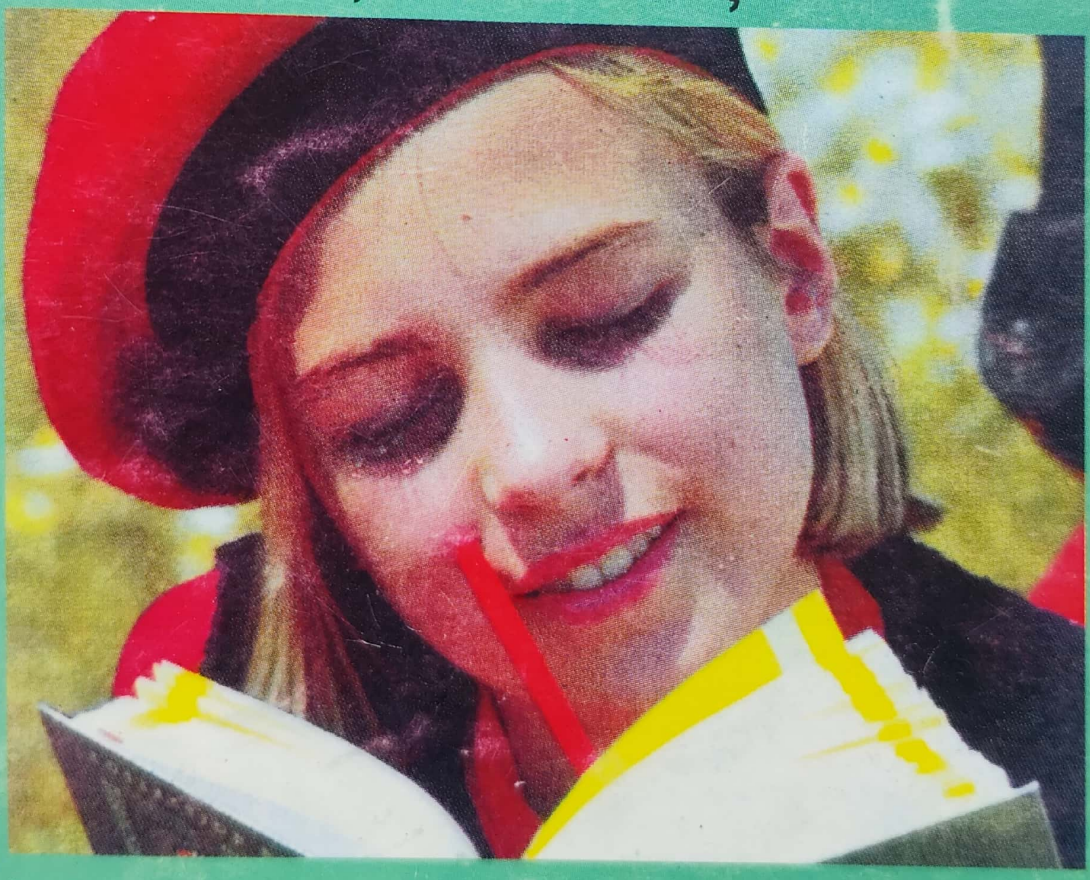

În conformitate cu programa elaborată de Ministerul Învățământului

CASA EDITORIALĂ MUNTENIA
București

Scanned with OKEN Scanner

Coperta:

VALENTIN TĂNASE

Consilier editorial:

Prof. Dr. MIHAIL M. ROBEA

Apărut în 1997

Tehnoredactare și culegere computerizate:

EUGEN OPREA

CASA EDITORIALĂ MUNTENIA
BUCUREȘTI
Tel. 620 01 51

ISBN: 973-97399-3-8

Scanned with OKEN Scanner

PROF. ATINA ROBEA

LIMBA ROMÂNĂ

EXERCIȚII ȘI TESTE PENTRU EXAMENUL DE ADMITERE ÎN LICEE, ȘCOLI PROFESIONALE ȘI FACULTĂȚI

CARTE ALCĂTUITĂ ÎN CONFORMITATE CU PROGRAMA ELABORATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

CASA EDITORIALĂ MUNTENIA
București

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Cartea de față este destinată pregătirii temeinice a candidaților la concursurilor de admitere în licee, școli profesionale și chiar la facultățile cu unul dintre examene la limba română. Ea însumează diferite texte gramaticale, selecționate cu atenție. Cartea este concepută și redactată în spiritul programei școlare și al manualelor elaborate de Ministerul Învățământului.

În deplină concordanță cu scopul lucrării și al experienței didactice dobândite, cartea e structurată în două mari părți, și anume: 1) ***sistematizarea și consolidarea cunoștințelor privind analiză frazei*** *și 2)* ***adâncirea cunoștințelor de limbă și a deprinderilor de folosire corectă a acestora****. Evident, ambele componente se găsesc într-un permanent raport de corelare. În mod concret, fiecare componentă corespunde succesiv unei anumite faze din pregătirea serioasă a candidaților care stăpânesc cunoștințele de limba română în mod variat, la nivele diferite.*

În prima fază a pregătirii lor, numeroși candidați, fie din cauză că nu și-au însușit profund elementele de analiză a frazei în anii școlarizării, fie că le-au uitat în anii de liceu, se găsesc cu nenumărate lacune. Și aceste minusuri, pentru a ajunge în faza următoare, superioară, trebuie imperios înlăturate. Exercițiile (nr. 1 – 85) din prima parte a cărții, destul de numeroase și de practice, au tocmai forța înlăturării lor și aducerea candidaților la nivelul normal. Aici, în ordinea logică a clasificării tipurilor de propoziții în concordanță cu programa și cu manualele școlare curente care o aplică, se dau exemple suficiente de propoziții selecționate din operele literare, încât candidații să aibă posibilitatea să-și sistematizeze și să-și consolideze noțiunile fundamentale și

Scanned with OKEN Scanner

tehnica analizei sintactice. Astfel, într-o primă secvență se enunță și se dă rezolvarea exercițiilor diferitelor tipuri de propoziții, prin câte 5 texte pentru fiecare tip (nr. 1-5, 6-10, 11-15 etc.), iar într-o altă secvență (nr. 66-85) se inserează exerciții complexe pentru toate felurile de propoziții. Spre a evita repetarea inutilă, setul de cerințe este formulat la începutul fiecărui tip de propoziție.

În următoarea fază a pregătirii lor, tinerii aceștia, care între timp au acumulat o serie de cunoștințe elementare și și-au format anumit deprinderi de specialitate, pot trece la aprofundarea temeinică și amplă a cunoștințelor de limba română și, implicit, la testarea lor succesivă. Setul de teste propuse în partea a doua a lucrării este destinat atingerii acestui obiectiv final.

Potrivit obiectivelor propuse și în spiritul principiilor pedagogice, textele analizabile au fost selecționate din creațiile literare ale scriitorilor clasici și contemporani, iar cerințele didactice ale subiectelor au fost formulate direct, într-un limbaj de specialitate, uzual.

Prin aceste caracteristici, sperăm ca lucrarea să devină unul din instrumentele certe și practice ale pregătirii tinerilor pentru concursurile de admitere în diferitele trepte ale învățământului nostru.

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA I-A

EXERCIȚII PENTRU SISTEMATIZAREA ȘI CONSOLIDAREA CUNOȘTINȚELOR DE SINTAXĂ

A. EXERCIȚII PRIVIND IDENTIFICAREA TIPURILOR DE PROPOZIȚII

1. ENUNȚAREA EXERCIȚIILOR (NR. 1 – 65)

a) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ

TEXTUL NR. 1

I. Se dă textul:

„Cine nu știe te vinde, iar cine te știe te cumpără".

(*Proverb*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate subiective.

TEXTUL NR. 2

„Soldații lui Alah trebuie să mă vadă în mijlocul lor".

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 3

„Firește că-mi aduc aminte, răspunse Tudor, cu privirile

învăluite în amintiri".

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 4

„Așa cum am pornit lucrurile, se pare că izbânda e apropiată".

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 5

„Iar dacă împreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă-n triste zidiri de țințirim".

(M. Eminescu – *O mamă...*)

b) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR)

TEXTUL NR. 6

I. Se dă textul:

„Dacă nu vei mai scăpa înseamnă că trebuie să te îneci ca țiganul la mal".

(G. Topârceanu – *Proză*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate predicative.

TEXTUL NR. 7

„Încordarea însă slăbi, nici un avion nu părea să mai aibă de gând să se ridice de pe aeroport".

(M. Preda – *O oră din august*)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 8

„Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebuie s-o ia de dimineață".

(I.L. Caragiale – *D-l Goe...*)

TEXTUL NR. 9

„Soarele își acoperise fața cu un zăbranic de aburi roșietici și stihiile păreau că plănuiesc ceva în încremenirea lor".

(C. Hogaș – *Singur*)

TEXTUL NR. 10

„Să ajuți către glorie pe cineva care nu e chemat pentru dânsa, e să-l urci pe casă și să-i dai drumul în jos, când el n-are aripi".

(N. Iorga – *Cugetări*)

c) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ (AT)

TEXTUL NR. 11

I. Se dă textul:

„Localnicii care au mers după mine sunt oameni care știu ce fac și care din vechi zile știu sama războiului".

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate atributive.

TEXTUL NR. 12

„Tudor chema pe panduri, pe plăieși și pe toți câți mai aveau o scânteie de bărbăție în piept: la viață și la arme".

(G. Galaction – *La Vulturi!*)

TEXTUL NR. 13

„Soldatul pe care-l trimitem zilnic la oraș ne spune că malul și vasele-spital sunt pline de răniți."

(G. Topârceanu – *Proza*)

TEXTUL NR. 14

„Le-am dat căpitan pe unul Tudor Șoimaru care-i din neamul lor, însă a umblat pribeag prin lume și a slujit cu vrednicie în oștiri străine, la nemți și la unguri."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 15

„Să nu uităm că sângele care a curs și suferințele îndurate au dovedit că poporul român știe să-și dobândească și merită să aibă prea-sfânta libertate."

(Al. Mitru – *Pe Câmpia Filaretului*)

d) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ (CD)

TEXTUL NR. 16

I. Se dă textul:

„I-am spus cine sunt și unde-am slujit și m-a bătut pe umăr."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

Scanned with OKEN Scanner

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate completive directe.

TEXTUL NR. 17

„Nu știm câți din ei au căzut."

(G. Topârceanu – *Proză*)

TEXTUL NR. 18

„Haiducii, îmbulziți între carăle lor, începeau să se închine biruitorilor."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 19

„De la aripa dreaptă, unde călăreau tătarii, în preajma apelor cenușii ale Prutului, cei doi zăriră cum vine în galop năprasnic un călăreț."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 20

„Nu știu de ce, în anii aceștia în care mă aflu, după atâta pribegie, m-a pălit așa un dor să-mi văd neamurile și pământurile în care am cunoscut lumina soarelui."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

e) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (CI)

TEXTUL NR. 21

I. Se dă textul:

Scanned with OKEN Scanner

„Moromete porni cu băiatul în brațe și mergând se ferea să se uite la copil."

(M. Preda – *Morometii*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate completive indirecte.

TEXTUL NR. 22

„Bade Ioane, m-aș gândi să-ți fac
Un cântec nou, de ți-ar mai fi pe plac."

(T. Arghezi – *Bade Ioane...*)

TEXTUL NR. 23

„Am trecut pe punte la marginea pontonului și de acolo mă uitam cum se depărtează bacul încărcat, în josul apei."

(G. Topârceanu – *Proză*)

TEXTUL NR. 24

„Dar cel puțin eram sigur de data asta că mi se pregătește ceva, că n-am să mor înecat."

(G. Topârceanu – *Proză*)

TEXTUL NR. 25

„Așa, îmi aduc aminte că am văzut locuri pe la noi, când eram de zece ani și tatăl mamei venea cu mine de la făcut fân."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Scanned with OKEN Scanner

9) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC (CL)

TEXTUL NR. 26

I. Se dă textul:

„Ba, doamne, am văzut
Pe unde-am trecut,
Un zid părăsit
Și neisprăvit."

(*Mânăstirea Argeșului*)

Se cere:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate completive circumstanțiale de loc.

TEXTUL NR. 27

„Unde sapă sapa locul
Sare din pământ norocul."

(T. Arghezi – *Mamă Țară*)

TEXTUL NR. 28

„Oriîncotro te-i uita, vezi colori felurite ca un întins curcubeu și tabloul cel mai încântător farmecă vederea."

(N. Bălcescu – *Românii supt Mihai-Voievod Viteazu*)

TEXTUL NR. 29

„Întoarceți-vă, oriunde veți fi, cu ochii spre acest scump pământ, pe care de mai bine de două mii de ani au trăit, au muncit, au luptat și au murit părinții noștri."

(Simion Mehedinți)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 30

„Unde e marfă trebuie să fie și pagubă."

(*Proverb*)

g) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP (CT)

TEXTUL NR. 31

I. Se dă textul:

„Când porniră ei, sosiră și cazacii ca o vijelie și izbitura fu ca trăsnetul."

(M. Sadovenu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale de timp.

TEXTUL NR. 32

„Pentru bravura lui, soldații îl pomeneau cu dragoste, de câte ori își povestea amintirile în captivitate."

(G. Topârceanu – *Proză*)

TEXTUL NR. 33

„Cum se întoarseră în tabăra de deasupra Popricanilor, aga ceru să vadă pe Potocki și pe cocon.

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 34

„După ce omul ieși, mama se ridică de lângă stinghia patului

Scanned with OKEN Scanner

și începu să-i înghiontească pe copii să iasă afară."

(M. Preda – *Moromeții*)

TEXTUL NR. 35

„Glasurile spăimântate strigau, după ce biruitorii înțelegeau ce mână-i lovește."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimărești*lor)

h) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALA DE MOD (CM)

TEXTUL NR. 36

I. Se dă textul:

„Fără să mai privească în urmă, Tudor se prăpăstui pe poartă."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimărești*lor)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale de mod.

TEXTUL NR. 37

„Dar până atunci gloanțele mă ocoliseră, parc-ar fi fost zvârlite în lături de o putere magnetică negativă."

(G. Topârceanu – *Proză*)

TEXTUL NR. 38

„Dar sergentul, ca și când ar fi auzit aceste gânduri ale ofițerului, se uită țintă la el și veselia i se mai micșoră parcă, dar numai pe chip, privirea îi rămase mai departe vie și strălucitoare."

(M. Preda – *O oră din august*)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 39

„În cartea cea mare de sus e scris că trebuia să simțesc o lovitură, o umilință, fără să fiu sângerat, dar e pusă și rânduiala ca să mă apere brațul tău."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 40

„Și când gândesc la viața-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-ar fi fost."

(M. Eminescu – *Melancolie*)

i) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ (CZ)

TEXTUL NR. 41

I. Se dă textul:

„Să mergem, că se isprăvește, zise iar cel de-al doilea."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale de cauză.

TEXTUL NR. 42

„Dar îi părea rău foarte, căci el însuși nu poate
La dumnealor să vie,
Vizita să le-ntoarcă dup-a sa datorie."

(Gr. Alexandrescu – *Uleul și găinile*)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 43

„Dă, Doamne, cui ai mai dat,
că de-i da cui n-ai mai dat,
s-o mira ce l-o aflat."

(*Proverb*)

TEXTUL NR. 44

„Se gândi o clipă la Dumnezeu și se rugă în gând, fără să-și facă semnul crucii, căci turcul era lângă el."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 45

„Altul tânăr de tot, abia ieșit cu toate iluziile din școală, fiindcă mă cunoștea, se apropie de mine și-mi spuse că el nu va lăsa arma din mână, când o fi să-l ia prizonier."

(G. Topârceanu – *Proză*)

j) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP (CS)

TEXTUL NR. 46

I. Se dă textul:

„Să deie Serghie căpitanului Șoimaru doi zloți, bani de drum, dar de la domnia mea, căci se duce omul să-și vadă ocina părintească."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale de scop.

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 47

„Zică toți ce vor să zică,
Treacă-n lume cine-o trece:
Ca să nu-ndrăgești nimică,
Tu rămâi la toate rece."

(M. Eminescu – *Glossa*)

TEXTUL NR. 48

„Să-l aduci, armașe, să vadă pedeapsa celorlalți ca să i se suie mintea la cap."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 49

„Și găinile proaste, ce dorea să găsească
Pe cineva destoinic să va să le păzească,
S-apucară de lucru."

(Gr. Alexandrescu – *Uleul și găinile*)

TEXTUL NR. 50

„Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al Sfintei Miercuri."

(M. Eminescu – *Crăiasa din povești*)

k) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ (CȚ)

TEXTUL NR. 51

I. Se dă textul:

„De n-ai pe nimeni,

Te lupți pe seama tuturor."

(G. Coșbuc – *Lupta vieții*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale condiționale.

TEXTUL NR. 52

„De-ar muri omul de câte ori se îmbolnăvește, n-ar mai fi oameni pe pământ."

(*Proverb*)

TEXTUL NR. 53

„Să-l văd venind,
Aș mai trăi o viață."

(G. Coșbuc – *Mama*)

TEXTUL NR. 54

„De-oi urma să scriu în versuri, teamă-mi e ca nu cumva
Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda."

(M. Eminescu – *Scrisoarea II*)

TEXTUL NR. 55

„Dar eu nu sunt cum crezi, căci chiar asupra lor
Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor."

(Gr. Alexandrescu – *Șoarecele și pisica*)

Scanned with OKEN Scanner

I) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ (CV)

TEXTUL NR. 56

I. Se dă textul:

„Și Nicoriță armașul, om sprinten, deși era în vârstă, cu nasul ascuțit și privirile iscoditoare, se înfățișă grăbit."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale concesive.

TEXTUL NR. 57

„Oricât de frumos ar fi, trandafir fără ghimpi nu există."

(*Proverb*)

TEXTUL NR. 58

Eu parcă l-aș înțelege puțintel, măcar că toată viața mi-am petrecut-o la moșia bătrânească."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 59

„Dar oricât cădea
Mândra n-o oprea,
Ci ea tot venea
Și s-apropia."

(*Mânăstirea Argeșului*)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 60

„Oricare-ar fi sfârșitul luptei,
Să stai luptând, căci ești dator."

(G. Coșbuc – *Lupta vieții*)

m) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS)

TEXTUL NR. 61

I. Se dă textul:

„Dezamăgirea însă nu fu prea mare, fiindcă, la urma urmei, copiii oamenilor nu erau mai breji decât ai lui, încât îi înțelese și pe ei și cum caii se îngrășaseră, umplu căruța cu porumb și plecă la munte."

(M. Preda – *Morometii*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale consecutive.

TEXTUL NR. 62

„Când am răzbit cu Tomșa într-acoace, erau niște ploi de credeam c-au să ne înece puhoaiele și glodurile."

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimărești lor*)

TEXTUL NR. 63

„Când a căzut, dihania a dat
Un vuiet care încă mai răsună,

Că muntele pleșuv a tremurat
Și cu văzduhul lumii împreună."

(T. Arghezi – *La treabă*)

TEXTUL NR. 64

„Dacă tu știai problema astei vieți cu care lupt,
Ai vedea că am cuvinte pana chiar să o fi rupt..

(M. Eminescu – *Scrisoarea II*)

TEXTUL NR. 65

„Bateria era prea aproape de aeroport pentru ca nemții să nu încerce lichidarea ei sigură printr-un atac de infanterie, în locul unuia mai sigur cu avioanele."

(M. Preda – *O oră din august*)

Scanned with OKEN Scanner

2. REZOLVAREA EXERCIȚIILOR

a) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB)

TEXTUL NR. 1

I. „Cine nu știe[1]/ te vinde,[2]/ iar[4]/ cine te știe[3]/ te cumpără.“[4]/

a) **nu știe** — predicat verbal
vinde — predicat verbal
știe — predicat verbal
cumpără — predicat verbal

b) 1. **Cine nu știe** — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „cine“, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
2. *te vinde* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **cine te știe** — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „cine“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *iar te cumpără* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 3, coordonată prin conjuncția adversativă „iar“ cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 2

I. „Soldații lui Alah[2]/ trebuie[1]/ să mă vadă în mijlocul lor.“[2]/

a) **trebuie** — predicat verbal (eprimat prin verb impersonal)

Scanned with OKEN Scanner

să vadă — predicat verbal

b) 1. *trebuie* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

2. **Soldații lui Alah să mă vadă în mijlocul lor** — propoziție subiectivă (cerută de verbul impersonal din regentă), subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 3

I. „Firește[1]/ [că] -mi aduc aminte ,[2]/ răspunse Tudor, cu privirile învăluite în amintiri."[3]/

a) **firește** — predicat verbal (exprimat prin adverb predicativ)
mi aduc aminte — predicat verbal (exprimat prin locuțiune verbală)
răspunse — predicat verbal

b) 1. *Firește* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

2. **că-mi aduc aminte** — propoziție subiectivă (cerută de adeverbul predicativ din regentă), subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *răspunse Tudor, cu privirile învăluite în amintiri* — propoziție principală incidentă, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată (nu realizează nici un fel de raport).

TEXTUL NR. 4

I. „[Așa cum] am pornit lucrurile,[1]/ se pare[2]/ [că] izbânda e apropiată."[3]/

a) **am pornit** — predicat verbal
se pare — predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

e apropiată — predicat nominal (numele predicativ e adjectiv)

b) 1. *Așa cum am pornit lucrurile* — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „așa cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *se pare* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **că izbânda e apropiată** — propoziție subiectivă (cerută de verbul reflexiv impersonal din regentă), subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă.

TEXTUL NR. 5

I. „Iar[3]/ dacă[1]/ împreună[2]/ va fi[1]/ ca să murim,[2]/
Să nu ne ducă-n triste zidiri de țintirim."[3]/

a) **va fi** — predicat verbal (are sensul de „se va întâmpla")
să murim — predicat verbal
să nu ducă — predicat verbal

b) 1. *dacă va fi* — propoziție condițională, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „dacă", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă, regentă pentru propoziția 2;
2. **împreună ca să murim** — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „ca să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *Iar / Să nu se ducă-n triste zidiri de țintirim* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

b) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR)

TEXTUL NR. 6

I. „Dacă nu vei mai scăpa[1]/ înseamnă[2]/ că trebuie[3]/ să te înneci ca țiganul la mal.“[4]/

a) **nu vei scăpa** — predicat verbal
înseamnă — predicat nominal incomplet
trebuie — predicat verbal
să te înneci — predicat verbal

b) 1. *Dacă nu vei mai scăpa* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „dacă“, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
2. *înseamnă* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. **că trebuie** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că“, regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *să te înneci ca țiganul la mal* — propoziție subiectivă (cerută de verbul impersonal „trebuie“), subordonată propoziției 3, introduă prin conjuncția subordonatoare „să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 7

I. „Încordarea însă slăbi ,[1]/ nici un avion nu părea[2]/ să mai aibă de gând[3]/ să se ridice de pe aeroport.[4]/

a) **slăbi** — predicat verbal
nu părea — predicat nominal incomplet
să aibă de gând — predicat verbal (exprimat prin locuțiune verbală, cu sensul „să intenționeze“)

Scanned with OKEN Scanner

să se ridice — predicat verbal

b) 1. *Încordarea însă slăbi* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

2. *nici un avion nu părea* — propoziție principală, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 1, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;

3. **să mai aibă de gând** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să" regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

4. *să se ridice de pe aeroport* — propoziție atributivă (care gând?), subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 8

I. „Adevărul e[1]/ [că],[4]/ [dacă] se hotărăște cineva[2]/ [să] asiste la o sărbătoare națională așa de importantă,[3]/ trebuie[4]/ s-o ia de dimineață."[5]/

a) **e** — predicat nominal incomplet
se hotărăște — predicat verbal
să asiste — predicat verbal
trebuie — predicat verbal
s-o ia — predicat verbal; face parte din locuțiunea verbală „s-o ia la drum", subînțeleasă

b) 1. *Adevărul e* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

2. *dacă se hotărăște cineva* — propoziție condițională, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția subordonatoare „dacă", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

3. *să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă* —

Scanned with OKEN Scanner

propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

4. **că trebuie** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *s-o ia de dimineață* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 9

I. „Soarele își acoperise fața cu un zăbranic de aburi roșiatici[1]/ și stihiile păreau[2]/ că plănuiesc ceva în încremenirea lor."[3]/

a) **își acoperise** — predicat verbal
păreau — predicat nominal incomplet
plănuiesc — predicat verbal

b) 1. *Soarele își acoperise fața cu un zăbranic de aburi roșiatici* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *și stihiile păreau* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. **că plănuiesc ceva în încremenirea lor** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 10

I. „Să ajuți către glorie pe cineva[1]/ care nu e chemat pentru dânsa,[2]/ e[3]/ să-l urci pe casă[4]/ și să-i dai drumul în jos,[5]/

când el n-are aripi."[6]/

a) **să ajuți** — predicat verbal
nu e chemat — predicat verbal (verbul e la diateza pasivă)
e- — predicat nominal incomplet (P_4 și P_5 vor îndeplini funcția de nume predicativ)
să urci — predicat verbal
să dai drumul — predicat verbal (exprimat prin locuțiune verbală)
n-are — predicat verbal

b) 1. *Să ajuți către glorie pe cineva* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *care nu e chemat pentru dânsa* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
3. *e* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 4 și 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. **să-l urci pe casă** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. **și să-i dai drumul în jos** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *când el n-are aripi* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 5, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

c) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ

TEXTUL NR. 11

I. „Localnicii[2]/ care au mers după mine[1]/ sunt oameni[2]/ care știu[3]/ ce fac[4]/ și care din vechi zile știu sama războiului.“[5]/

a) **au mers** — predicat verbal
sunt oameni — predicat nominal
știu — predicat verbal
fac — predicat verbal
știu — predicat verbal

b) 1. **care au mers după mine** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Localnicii sunt oameni* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 3, 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3 **care știu** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2; introdusă prin pronumele relativ „care“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *ce fac* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „ce“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. **și care din vechi zile știu sama războiului** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care“, coordonată cu propoziția 3 prin conjuncția copulativă „și“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 12

I. „Tudor chema pe panduri, pe plăieși și pe toți[1]/ câți mai aveau o scânteie de bărbăție în piept[2]/ la viață și la arme.“[1]/

Scanned with OKEN Scanner

a) **chema** — predicat verbal
aveau — predicat verbal

b) 1. *Tudor chema pe panduri, pe plăieși și pe toți la viața și la arme* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **câți mai aveau o scânteie de bărbăție în piept** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „câți", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 13

I. „Soldatul[2]/ pe care -l trimitem zilnic la oraș[1]/ ne spune[2]/ că malul și vasele-spital sunt pline de răniți."[3]/

a) **trimitem** — predicat verbal
spune — predicat verbal
sunt pline — predicat nominal

b) 1. **pe care-l trimitem zilnic la oraș** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția „pe", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Soldatul ne spune* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *că malul și vasele-spital sunt pline de răniți* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 14

I. „Le-am dat căpitan pe unul Tudor Șoimaru[1]/ care -i din

Scanned with OKEN Scanner

neamul lor,[2]/ [însă] a umblat pribeag prin lume[3]/ [și] a slujit cu vrednicie în oștiri străine, la nemți și la unguri.“[4]/

a) **am dat** — predicat verbal
-i din neamul — predicat nominal
a umblat — predicat verbal
a slujit — predicat verbal

b) 1. *Le-am dat căpitan pe unul Tudor Șoimaru* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2,3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **care-i din neamul lor** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **însă a umblat pribeag prin lume** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care“, coordonată prin conjuncția adversativă „însă“ cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. **și a slujit cu vrednicie în oștiri străine, la nemți și la unguri** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1 prin pronumele relativ subînțeles „care“, coordonată prin conjuncția copulativă „și“ cu propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 15

I. „Să nu uităm[1]/ [că] sângele[3]/ [care] a curs[2]/ și suferințele îndurate au dovedit[3]/ [că] poporul român știe[4]/ să-și dobândească[5]/ [și] merită[6]/ să aibă prea-sfânta libertate.“[7]/

a) **să nu uităm** — predicat verbal
a curs — predicat verbal
au dovedit — predicat verbal
știe — predicat verbal

să-și dobândească — predicat verbal
merită — predicat verbal
să aibă — predicat verbal

b) 1. *Să nu uităm* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
2. **care a curs** — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *că sângele și suferințele îndurate au dovedit* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propozițiile 2, 4 și 6, enunțiativă propriu-zisă,, afirmativă, dezvoltată;
4. *că poporul român știe* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *să-și dobândească* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. *și merită* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare subînțeleasă „că", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 4, regentă pentru propoziția 7;
7. *să aibă prea-sfânta libertate* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 6, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

d) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ

TEXTUL NR. 16

I. „I-am spus[1]/ cine sunt[2]/ și unde -am slujit[3]/ și m-a bătut

pe umăr.“[4]/

a) **am spus** — predicat verbal
cine sunt — predicat nominal
am slujit — predicat verbal
a bătut — predicat verbal

b) 1. *I-am spus* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **cine sunt** — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „cine“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. **și unde-am slujit** — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „unde“, coordonată prin conjuncția copulativă „și“ cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *și m-a bătut pe umăr* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și“ cu propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 17

I. „Nu știm[1]/ câți din ei au căzut.“[2]/

a) **nu știm** — predicat verbal
au căzut — predicat verbal

b) 1. *nu știm* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
2. **câți din ei au căzut** — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „câți“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 18

I. „Haiducii, îmbulziți între carăle lor, începeau[1]/ să se închine biruitorilor.“[2]/

a) **începeau** — predicat verbal
să se închine — predicat verbal

b) 1. *Haiducii, îmbulziți între carăle lor, începeau* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **să se închine biruitorilor** — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonată „să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 19

I. „De la aripa dreaptă[2]/, unde călăreau tătarii[1]/ în preajma apelor cenușii ale Prutului, cei doi zăriră[2]/ cum vine în galop năprasnic un călăreț.“[3]/

a) **călăreau** — predicat evrbal
zăriră — predicat verbal
vine — predicat verbal

b) 1. *unde călăreau tătarii* — propoziție atributivă (care aripă?), subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „unde“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *De la aripa dreaptă în preajma apelor cenușii ale Prutului, cei doi zăriră* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **cum vine în galop năprasnic un călăreț** — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „cum“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă,

Scanned with OKEN Scanner

dezvoltată.

TEXTUL NR. 20

I. „Nu știu[1]/ de ce, în anii aceștia[3]/ în care mă aflu,[2]/ după atâta pribegie, m-a pălit așa un dor[3]/ să-mi văd neamurile și pământurile[4]/ în care am cunoscut lumina soarelui.“[5]/

a) **nu știu** — predicat verbal
mă aflu — predicat verbal
a pălit — predicat verbal
să văd — predicat verbal
am cunoscut — predicat verbal

b) 1. *Nu știu* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
2. *în care mă aflu* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „care“, precedat de prepoziția simplă „în“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **de ce în anii aceștia după atâta pribegie, m-a pălit așa un dor** — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „ce“, precedat de prepoziția „de“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *să-mi văd neamurile și pământurile* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să“, regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *în care am cunoscut lumina soarelui* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „care“, precedat de prepoziția „pe“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

c) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (C.I.)

TEXTUL NR. 21

I. „Moromete porni cu băiatul în brațe[1]/ și mergând se ferea[2]/ să se uite la copil.[3]/

a) **porni** — predicat verbal
se ferea — predicat verbal
să se uite — predicat verbal

b) 1. *Moromete porni cu băiatul în brațe* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *și mergând se ferea* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **să se uite la copil** — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 22

I. „Bade Ioane, m-aș gândi[1]/ să-ți fac
Un cântec nou,[2]/ de ți-ar mai fi pe plac."[3]/

a) **m-aș gândi** — predicat verbal
să fac — predicat verbal
ar fi pe plac — predicat nominal

b) 1. *Bade Ioane, m-aș gândi* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă optativă, afirmativă, simplă (cele două substantive în cazul vocativ n-au funcție sintactică);
2. **să-ți fac un cântec nou** — propoziție completivă indirectă,

Scanned with OKEN Scanner

subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare, „să", regentă pentru propoziția 3; enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *de ți-ar mai fi pe plac* — propoziție condițională, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de" (sensul lui „dacă"), enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 23

I. „Am trecut pe punte la marginea pontonului[1]/ și de acolo mă uitam[2]/ cum se depărtează bacul încărcat, în josul apei.[3]/

a) **am trecut** — predicat verbal
mă uitam — predicat verbal
se depărtează — predicat verbal

b) 1. *Am trecut pe punte la marginea pontonului* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *și de acolo mă uitam* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **cum se depărtează bacul încărcat, în josul apei** — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 24

I. „Dar cel puțin eram sigur de data asta[1]/ că mi se pregătește ceva,[2]/ că n-am să mor înecat."[3]/

a) **eram sigur** — predicat nominal
se pregătește — predicat verbal
n-am să mor — predicat verbal (exprimat prin verb la

viitorul popular)

b) 1. *Dar cel puțin eram sigur de data asta* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **că mi se pregătește ceva** — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 1 prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **că n-am să mor înecat** — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 25

I. „Așa îmi aduc aminte[1]/ că am văzut locuri pe la noi,[2]/ când eram de zece ani[3]/ și tatăl mamei venea cu mine de la făcut fân."[4]/

a) **îmi aduc aminte** — predicat verbal
am văzut — predicat verbal
eram de ani — predicat nominal
venea — predicat verbal

b) 1. *Așa îmi aduc aminte* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **că am văzut locuri pe la noi** — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propozițiile 3 și 4;
3. *când eram de zece ani* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *și tatăl mamei venea cu mine de la făcut fân* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, prin adverbul relativ „când", subînțeles, coordonată prin conjuncția

copulativă „și" cu propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

f) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC

TEXTUL NR. 26

I. „Ba, doamne, – am văzut[1]/
Pe unde -am trecut,[2]/
Un zid părăsit
Și neisprăvit."[1]/

a) **am văzut** — predicat verbal
am trecut — predicat verbal

b) 1. *Ba, doamne, am văzut / ... Un zid părăsit / Și neisprăvit* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **pe unde-am trecut** — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „unde", precedat de prepoziția „pe", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 27

I. „Unde sapă sapa locul[1]/
Sare din pământ norocul."[2]/

a) **sapă** — predicat verbal
sare — predicat verbal

b) 1. **Unde sapă sapa locul** — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „unde", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

Scanned with OKEN Scanner

2. *sare din pământ norocul* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 28

I. Oriîncotro te-i uita[1]/, vezi colori felurite ca un întins curcubeu[2]/ și tabloul cel mai încântător farmecă vederea.“[3]/

a) **te-i uita** — predicat verbal (verbul e la viitor: te vei uita)
vezi — predicat verbal
farmecă — predicat verbal

b) 1. **Oriîncotro te-i uita** — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „oriîncotro“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *vezi colori felurite ca un întins curcubeu* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *și tabloul cel mai încântător farmecă vederea* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și“ cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 29

I. „Întoarceți-vă,[1]/ oriunde veți fi,[2]/ cu ochii spre acest scump pământ,[1]/ pe care de mai bine de două mii de ani au trăit[3]/, au muncit[4]/, au luptat[5]/ și au murit părinții noștri.“[6]/

a) **întorceți-vă** — predicat verbal
veți fi — predicat verbal
au trăit — predicat verbal
au muncit — predicat verbal
au luptat — predicat verbal
au murit — predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b) 1. *Întoarceți-vă cu ochii spre acest scump pământ* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2, 3, 4, 5 și 6, enunțiativă imperativă, afirmativă, dezvoltată;
2. **oriunde veți fi** — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „oriunde", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *pe care de mai bine de două mii de ani au trăit* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția „pe", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *au muncit* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, coordonată prin juxtapunere cu P3, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care", însoțit de prepoziția „pe", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *au luptat* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care", însoțit de prepoziția „pe", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. *și au murit părinții noștri* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care", însoțit de prepoziția „pe", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 30

I. Unde e marfa[1]/ trebuie[2]/ să fie și pagubă."[3]/

a) **e** — predicat verbal
trebuie — predicat verbal
să fie — predicat verbal

b) 1. **Unde e marfă** — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 3, introdusă prin adverbul relativ „unde", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *trebuie* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 3,

Scanned with OKEN Scanner

enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

3. *să fie și pagubă* — propoziție subiectivă (cerută de verbul impersonal din regenta), subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată („și" are valoare de adverb).

g) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP (CT)

TEXTUL NR. 31

I. „Când porniră ei,[1]/ sosiră și cazacii ca o vijelie[2]/ și izbitura fu ca trăsnetul."[3]/

a) **porniră** — predicat verbal
sosiră — predicat verbal
fu ca trăsnetul — predicat nominal

b) 1. **Când porniră ei** — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. *sosiră și cazacii ca o vijelie* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *și izbitura fu ca trăsnetul* — propoziție principală, coordonată cu propoziția 2 prin conjuncția copulativă „și", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă.

TEXTUL NR. 32

I. „Pentru bravura lui, soldații îl pomeneau cu dragoste,[1]/ de câte ori își povestea amintirile în captivitate."[2]/

a) **pomeneau** — predicat verbal

povestea — predicat verbal (verbul e la diateza activă cu pronumele reflexiv „își")

b) 1. *Pentru bravura lui, soldații îl pomeneau cu dragoste* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **de câte ori își povestea amintirile în captivitate** — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „de câte ori", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 33

I. „Cum se întoarseră în tabăra de deasupra Popricanilor,[1]/ aga ceru[2]/ să vadă pe Potocki și pe cocon."[4]/

a) **se întorseră** — predicat verbal
ceru — predicat verbal
să vadă — predicat verbal

b) 1. **Cum se întoarseră în tabăra de deasupra Popricanilor** — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *aga ceru* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *să-vadă pe Potocki și pe cocon* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 34

I. „După ce omul ieși,[1]/ mama se ridică de lângă stinghia patului[2]/ și începu[3]/ să-i înghiontească pe copii[4]/ să iasă afară."[5]/

Scanned with OKEN Scanner

a) **ieși** — predicat verbal
se ridică — predicat verbal
începu — predicat verbal
să înghiontească — predicat verbal
să iasă — predicat verbal

b) 1. **După ce omul ieși** — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „după ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *mama se ridică de lângă stinghia patului* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *și începu* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 2, regenta pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *să-i înghiontească pe copii* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *să iasă afară* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 35

I. „Glasurile spăimântate strigau,[1]/ după ce biruitorii înțelegeau[2]/ ce mână-i lovește."[3]/

a) **strigau** — predicat verbal
înțelegeau — predicat verbal
lovește — predicat verbal

b) 1. *Glasurile spăimântate strigau* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. **după ce biruitorii înțelegeau** — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „după ce", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă prorpiu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *ce mână-i lovește* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

h) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE MOD (CM)

TEXTUL NR. 36

I. „Fără să mai privească în urmă,[1]/ Tudor se prăpăstui pe poartă."[2]/

a) **să privească** — predicat verbal
se prăpăstui — predicat verbal

b) 1. **Fără să mai privească în urmă** — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „fără să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.
2. **Tudor se prăpăstui pe poartă** — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 37

I. „Dar până atunci gloanțele mă ocoliseră,[1]/ parc-ar fi zvârlite în lături de o putere magnetică negativă."[2]/

a) **ocoliseră** — predicat verbal
ar fi zvârlite — predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b) 1. *Dar până atunci gloanțele mă ocoliseră* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. parc **-ar fi zvârlite în lături de o putere magnetică negativă** — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverb cu valoare de conjuncție subordonatoare „parc-", enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 38

I. „Dar sergentul,[2]/ ca și când ar fi auzit aceste gânduri ale ofițerului[1]/, se uită țintă la el[2]/ și veselia i se mai micșoră parcă,[3]/ dar numai pe chip, privirea îi rămase mai departe vie și strălucitoare."[4]/

a) **ar fi auzit** — predicat verbal
se uită — predicat verbal
se micșoră — predicat verbal
rămase vie și strălucitoare — predicat nominal (nume predicativ multiplu).

b) 1. **ca și când ar fi auzit aceste gânduri ale ofițerului** — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „ca și când", enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;

2. *Dar sergentul se uită țintă la el* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *și veselia i se mai micșoră parcă* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

4. *dar numai pe chip, privirea îi rămase mai departe vie și strălucitoare* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția adversativă „dar" cu propoziția 3, enunțiativă propriu-

Scanned with OKEN Scanner

zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 39

I. „În cartea cea mare de sus e scris[1]/ că trebuia[2]/ să simțesc o lovitură, o umilință,[3]/ fără să fiu sângerat,[4]/ dar e pusă și rânduiala[5]/ ca să mă apere brațul tău.[6]/

a) **e scris** — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
trebuia — predicat verbal
să simțesc — predicat verbal
să fiu sângerat — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
e pusă — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
să apere — predicat verbal

b) 1. *În cartea cea mare de sus e scris* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă. afirmativă, dezvoltată;
2. *că trebuia* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *să simțesc o lovitură, o umilință* — propoziție subiectivă (cerută de verbul impersonal din regentă), subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. **fără să fiu sângerat** — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „fără să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5 *dar e pusă și rânduiala* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția adversativă „dar" cu propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată („și" are valoare adverbială);

Scanned with OKEN Scanner

6. *ca să mă apere brațul tău* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția subordonatoare „ca să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 40

I. „Și[2]/ când gândesc la viața-mi[1]/, îmi pare[2]/ că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,[3]/
Ca și când n-ar fi viața-mi,[4]/ ca și când n-ar fi fost."[5]/

a) **gândesc** — predicat verbal
pare — predicat nominal incomplet (verb copulativ)
cură — predicat verbal
n-ar fi — predicat verbal (verbul neagă existența)
n-ar fi fost — predicat verbal

b) 1. **când gândesc la viața-mi** — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Și îmi pare* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. **că ea cură / Încet repovestită de o străină gură** — propoziție predicativă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. **Ca și când n-ar fi viața-mi** — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „ca și când", enunțiativă optativă, negativă, dezvoltată;
5. **ca și când n-ar fi fost** — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „ca și când., coordonată prin juxtapunere cu propoziția 4, enunțiativă optativă, negativă, simplă.

Scanned with OKEN Scanner

i) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ (CZ)

TEXTUL NR. 41

I. „Să mergem,[1]/ că se isprăvește,[2]/ zise iar cel de-al doilea.“[3]/

a) **să mergem** — predicat verbal
se isprăvește — predicat verbal
zise — predicat verbal

b) 1. *Să mergem* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. **că se isprăvește** — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *zise iar cel de-al doilea* — propoziție principală incidentă (nu realizează nici un fel de raport), enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată („iar“ are valoare de adverb).

TEXTUL NR. 42

I. „Dar îi părea rău foarte,[1]/ căci el însuși nu poate[2]/
La dumnealor să vie,“[3]/
Vizita să le-ntoarcă dup-a sa datorie.“[4]/

a) **părea rău foarte** — predicat nominal
nu poate — predicat verbal
să vie — predicat verbal
să-ntoarcă — predicat verbal

b) 1. *Dar îi părea rău foarte* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. **căci el însuși nu poate** — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „căci", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
3. *La dumnealor să vie* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *Vizita să le-ntoarcă dup-a sa datorie* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 43

I. „Dă, Doamne,[1]/ cui ai mai dat,[2]/
că[5]/, de-i da[3]/ cui n-ai mai dat,[4]/
s-o mira[5]/ ce l-o aflat."[6]/

a) **dă** — predicat verbal
ai dat — predicat verbal
-i da — predicat verbal (vei da)
n-ai dat — predicat verbal
s-o mira — predicat verbal (verb la viitor popular)
-o aflat — predicat verbal (verb la perfect compus, forma populară)

b) 1. *Dă, Doamne,* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 5, enunțiativă imperativă, afirmativă, simplă (substantivul „Doamne" în vocativ n-are funcție sintactică);
2. *cui ai mai dat* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „cui" (cazul dativ al pronumelui relativ „cine"), enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *de-i da* — propoziție condițională, subordonată propoziției

Scanned with OKEN Scanner

5, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

4. *cui n-ai mai dat* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „cui", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;

5. **că s-o mira** — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

6. *ce l-o aflat* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 44

I. „Se gândi o clipă la Dumnezeu[1]/ și se rugă în gând,[2]/ fără să-și facă semnul crucii,[3]/ căci turcul era lângă el."[4]/

a) **se gândi** — predicat verbal
se rugă — predicat verbal
să-și facă semnul crucii — predicat verbal
era — predicat verbal

b) 1. *Se gândi o clipă la Dumnezeu* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. *și se rugă în gând* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 3, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *fără să-și facă semnul crucii* — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „fără să", regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

4. **căci turcul era lângă el** — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 45

I. „Altul tânăr de tot, abia ieșit cu toate iluziile din școală[2]/, fiindcă mă cunoștea,[1]/ se aproapie de mine[2]/ și-mi spuse[3]/ că el nu va lăsa arma din mână,[4]/ când o fi[5]/ să-l ia prizonier.“[6]/

a) **cunoștea** — predicat verbal
se apropia — predicat verbal
spuse — predicat verbal
nu va lăsa — predicat verbal
o fi — predicat verbal (exprimat prin verb predicativ impersonal, sinonim cu verbul „se va întâmpla“)
să ia — predicat verbal

b) 1. **fiindcă mă cunoștea** — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „fiindcă“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Altul mai tânăr, abia ieșit cu toate iluziile din școală se apropie de mine* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *și-mi spuse* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 4, coordonată prin conjuncția copulativă „și“ cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *că el nu va lăsa arma din mână* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că“, regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
5. *când o fi* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 4, introdusă prin adverbul relativ „când“, regentă pentru propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *să-l ia prizonier* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

j) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP (CS)

TEXTUL NR. 46

I. „Să deie Serghie căpitanului Șoimaru doi zloți, bani de drum, dar de la domnia mea,[1]/ căci se duce omul[2]/ să-și vadă ocina părintească.“[3]/

a) **să deie** — predicat verbal
se duce — predicat verbal
să-și vadă — predicat verbal

b) 1. *Să deie Serghie căpitanului Șoimaru doi zloți, bani de drum, dar de la domnia mea* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *căci se duce omul* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „căci“, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. **să-și vadă ocina părintească** — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 47

I. „Zică toți[1]/ ce vor[2]/ să zică,[3]/
Treacă-n lume[4]/ cine-o trece;[5]/
Ca să nu-ndrăgești nimică,[6]/
Tu rămâi la toate rece.“[7]/

a) **zică** — predicat verbal
vor — predicat verbal (verbul exprimă dorința)
să zică — predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

treacă — predicat verbal
o trece — predicat verbal (verb la viitor popular)
să nu-ndrăgești — predicat verbal
rămâi rece — predicat nominal

b) 1. *Zică toți* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *ce vor* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „ce", regenta propoziției 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *să zică* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *Treacă-n lume* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 5, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *cine-o trece* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „cine", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. **Ca să nu-ndrăgești nimică** — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 7, introdusă prin conjuncția subordonatoare „ca să", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
7. *Tu rămâi la toate rece* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 6, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 48

I. „Să-l aduci, armașe,[1]/ să vadă pedeapsa celorlalți[2]/ ca să i se suie mintea la cap."[3]/

a) **să aduci** — predicat verbal
să vadă — predicat verbal

k) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ

TEXTUL NR. 51

I. „De n-ai pe nimeni,[1]/
Te lupți pe seama tuturor.“[2]/

a) **n-ai** — predicat verbal
te lupți — predicat verbal

b) 1. **De n-ai pe nimeni** — propoziție condițională, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de“, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
2. *te lupți pe seama tuturor* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 52

I. „De-ar muri omul[1]/ de câte ori se îmbolnăvește,[2]/ n-ar mai fi oameni pe pământ.“[3]/

a) **ar muri** — predicat verbal
se îmbolnăvește — predicat verbal
n-ar fi — predicat verbal (verbul e predicativ, neagă existența)

b) 1. **De-ar muri omul** — propoziție condițională, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de“, enunțiativă optativă, afirmativă, simplă;
2. *de câte ori se îmbolnăvește* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „de câte ori“, enunțiativă propriu-zisă, afir-

Scanned with OKEN Scanner

matívă, simplă;

3. *n-ar mai fi oameni pe pământ* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă optativă, negativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 53

I. „Să-l văd venind[1],/
Aș mai trăi o viață.“[2]/

a) **să văd** — predicat verbal
aș trăi — predicat verbal

b) 1. **Să-l văd venind** — propoziție condițională, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Aș mai trăi o viață* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 54

I. „De-oi urma[1]/ să scriu în versuri,[2]/ teamă-mi e[3]/ ca nu cumva
Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda.“[4]/

a) **oi urma** — predicat verbal (verb la viitor popular)
să scriu — predicat verbal
e — predicat verbal (arată existența subiectului „teamă“)
să nu înceap — predicat verbal

b) 1. **De-oi urma** — propoziție condițională, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *să scriu în versuri* — propoziție completivă directă, subordo-

nată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *teamă-mi e* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *ca nu cumva / Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „ca să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 55

I. „Dar eu nu sunt[1]/ cum crezi,[2]/ căci chiar asupra lor Veneam[3]/ să vă slujesc,[4]/ de vreți un ajutor."[5]/

a) **nu sunt** — predicat nominal incomplet
crezi — predicat verbal
veneam — predicat verbal
să slujesc — predicat verbal
vreți — predicat verbal

b) 1. *Dar eu nu sunt* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 3, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
2. *cum crezi* — propoziție predicativă, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *căci chiar asupra lor / Veneam* — propoziție cauzală, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *să vă slujesc* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. **de vreți un ajutor** — propoziție condițională, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

l) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ (CV)

TEXTUL NR. 56

I. „Și Nicoriță Armașul, om sprinten,[2]/ deși era în vârstă,[1]/ cu nasul ascuțit și privirile iscoditoare, se înfățișă grăbit.“[2]/

a) **era în vârstă** — predicat nominal (în vârstă – locuțiune adjectivală);
se înfățișă — predicat verbal

b) 1. **deși era în vârstă,** — propoziție concesivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „deși“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *Și Nicoriță Armașul, om sprinten, cu nasul ascuțit și privirile iscoditoare, se înfățișă grăbit* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 57

I. „Oricât de frumos ar fi,[1]/ trandafir fără ghimpi nu există.“[2]/

a) **frumos ar fi** — predicat nominal
nu exită — predicat verbal

b) 1. **oricât de frumos ar fi** — propoziție concesivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „oricât“, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
2. *trandafir fără ghimpi nu există* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 58

I. „Eu parcă l-aș înțelege puțintel,[1]/ măcar că toată viața mi-am petrecut-o la moșia bătrânească.“[2]/

a) **aș înțelege** — predicat verbal
mi-am petrecut — predicat verbal

b) 1. *Eu parcă l-aș înțelege puțintel* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
2. **măcar că toată viața mi-am petrecut-o la moșia bătrânească** — propoziție concesivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „măcar că“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 59

I. „Dar[2]/ oricât cădea[1]/
Mândra n-o oprea,[2]/
Ci ea tot venea[3]/
Si s-apropia“.[4]/

a) **cădea** — predicat verbal
n- oprea — predicat verbal
venea — predicat verbal
s-apropia — predicat verbal

b) 1. **oricât cădea** — propoziție concesivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „oricât“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Dar / Mândra n-o oprea* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
3. *Ci ea tot venea* — propoziție principală, coordonată prin

Scanned with OKEN Scanner

conjuncția adversativă „ci" cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

4. *Și s-apropia* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziție 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă.

TEXTUL NR. 60

I. „Oricare-ar fi sfârșitul luptei[1]/
Să stai luptând,[2]/ căci ești dator."[3]/

a) **oricare ar fi** — predicat nominal
să stai luptând — predicat nominal
ești dator — predicat nominal

b) 1. **Oricare ar fi sfârșitul luptei** — propoziție concesivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele nehotărât „oricare", enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Să stai luptând* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *căci ești dator* — propoziție cauzală, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă.

m) PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS)

TEXTUL NR. 61

I. „Dezamăgirea însă nu fu prea mare,[1]/ fiindcă la urma urmei, copiii oamenilor nu erau mai breji decât ai lui,[2]/ încât îi înțelesese și pe ei[3]/ si[5]/ cum caii se îngrășaseră,[4]/ umplu căruța cu porumb[5]/ si plecă la munte."[6]/

a) **fu prea mare** — predicat nominal
nu erau mai breji — predicat nominal
înțelesese — predicat verbal
se îngrășaseră — predicat verbal
umplu — predicat verbal
plecă — predicat verbal

b) 1. *Dezamăgirea însă nu fu prea mare* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *fiindcă, la urma urmei, copiii oamenilor nu erau mai breji decât ai lui* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „fiindcă", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
3. **încât îi înțelesese și pe ei** — propoziție consecutivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „încât", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *cum caii se îngrășaseră* — propoziție cauzală, subordonată propoziției 5, introdusă prin adverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *și umplu căruța cu porumb* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *și plecă la munte* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 62

I. „[Când] am răzbit cu Tomșa într-acoace,[1]/ erau niște ploi[2]/ [de] credeam[3]/ [c]-au să ne înece puhoaiele și glodurile."[4]/

a) **am răzbit** — predicat verbal
erau — predicat verbal

credeam — predicat verbal
au să înece — predicat verbal (verbul e la viitorul popular)

b) 1. *Când am răzbit cu Tomșa într-acoace* — propoziție subordonată circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *erau niște ploi* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. **de credeam** — propoziție circumstanțială consecutivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *c-au să ne înece puhoaiele și glodurile* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „c-", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 63

I. „Când a căzut,[1]/ dihania a dat
Un vuiet[2]/ care încă mai răsună,[3]/
Că muntele plesuv a tremurat
Și cu văzduhul lumii împreună."[4]/

a) **a căzut** — predicat verbal
a dat vuiet — predicat verbal (locuțiune verbală)
răsună — predicat verbal
a tremurat — predicat verbal

b) 1. *Când a căzut* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *dihania a dat un vuiet* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

Scanned with OKEN Scanner

3. *care încă mai răsună* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. **Că muntele pleșuv a tremurat / Și cu văzduhul lumii împreună** — propoziție circumstanțială consecutivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 64

I. „Dacă tu știai problema astei vieți[1]/ cu care lupt,[2]/, Ai vedea[3]/ că am cuvinte[4]/ pana chiar să o fi rupt."[5]/

a) **știai** — predicat verbal
lupt — predicat verbal
ai vedea — predicat verbal
am — predicat verbal
să fi rupt — predicat verbal

b) 1. *Dacă tu știai problema astei vieți* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „dacă", regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *cu care lupt* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția simplă „cu", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *Ai vedea* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 4, enunțiativă optativă, afirmativă, simplă;
4. *că am cuvinte* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. **până chiar să o fi rupt** — propoziție circumstanțială consecutivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „chiar să", enunțiativă propriu-zisă, afirma-

Scanned with OKEN Scanner

tivă, dezvoltată.

TEXTUL NR. 65

I. „Bateria era prea aproape de aeroport[1]/ pentru ca nemții să nu încerce lichidarea ei sigură printr-un atac de infanterie, în locul unuia mai sigur cu avioanele.“[2]/

a) **era** — predicat verbal
să nu încerce — predicat verbal

b) 1. *Bateria era prea aproape de aeroport* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. **pentru ca nemții să nu încerce lichidarea ei sigură printr-un atac de infanterie, în locul unuia mai sigur cu avioanele** — propoziție circumstanțială consecutivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pentru ca să“, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

B. EXERCIȚII PRIVIND IDENTIFICAREA PROPOZIȚIILOR

1. ENUNȚAREA EXERCIȚIILOR

TEXTUL NR. 66

1. Se dă textul:

„Nu știu cum se cheamă satul acesta, dar știu că pretutindeni pe unde m-ai dus, unde s-a vorbit românește, este pământul Patriei mele, este Patria mea".

(Barbu Delavrancea – *Patrie și patriotism*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, identificați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) alcătuiți și schema frazei.

Notă: cerințele acestea sunt valabile și pentru restul exercițiilor (nr. 67 – 85).

TEXTUL NR. 67

„— Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
În câmp de mohor,
Să-i spui lui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosu stânii

Să-mi aud cânii."

(*Mioriţa*)

TEXTUL NR. 68

„Aș vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!"

(G. Coșbuc – *Vara*)

TEXTUL NR. 69

„Când mă deșteptai a doua zi, numai după o clipă, parcă, de somn, băgai de samă că soarele fusese cu mult mai harnic decât mine, căci se părea că se înălțase pe ceruri, în vârful degetelor și, de peste întărituri, se uita furiș la mine tocmai în fundul peșterii".

(C. Hogaș – *Singur*)

TEXTUL NR. 70

„Strânge răpede ce mai ai, până când nu vine baba, și hai să fugim cu pluta ceea la frate-meu Vasile, în Borca, zise Dumitru, căci plutele începuse a umbla".

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

TEXTUL NR. 71

„Luca Moșneagu, însă, mâna cum știa el, căci smârțoagele lui de cai erau vlăguiți din cale-afară, și slabi, și ogârjiți ca niște mâți de cei leșinați, nu zmei, cum zicea mama, care nu știa cum să mă urnească mai degrabă din casă".

(I. Creangă – *Amintiri din copilărie*)

TEXTUL NR. 72

„Și, după mintea ce-o aveam, ne-am fi întors înapoi chiar

atunci, de nu eram dați în sama lui moș Luca, de care ne rușinam ca și de părinții noștri".

(I. Creangă – *Amintiri din copilărie*)

TEXTUL NR. 73

„În ziua aceea nu era nici un nor deasupra și uriașii munți, care atâtea zile frământaseră și sloboziseră, din coamele lor zbârlite până la cer, ploile, trăsnetele și șuvoaiele, erau acum blajini, tuhniți și prididiti de soare".

(G. Galaction – *La Vulturi!*)

TEXTUL NR. 74

„Această știre era destul de veche și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inimă-i că veștile cele mari pe care le aștepta nu mai veneau deloc".

(G. Galaction – *La Vulturi!*)

TEXTUL NR. 75

„S-ar fi trântit întreagă în omătul ce fierbea la nodurile Iablanicioarei și-ar fi secat șuvoiul dintr-o sorbire, dar mai avea atâta minte să cugete că ar fi rămas pe loc trăsnită, copiii s-ar fi prăpădit și osteneala ei de până atunci ar fi fost de prisos".

(G. Galaction – *La Vulturi!*)

TEXTUL NR. 76

„Pârcălabe, vreau poporul meu să fie înștiințat
De unirea și-nrudirea care-aci s-au încheiat
Ca să pomenească țara, ca pe-o zi de praznic mare,
Ziua când din letopiseți și-a șters anii de-nchinare."

(A. Davila – *Vlaicu-Vodă*)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 77

„Nu mă-înșel, căci dacă mazurii mei vor răcni numai o dată, cu strășnicie, în limba lor, vor veni toți ceilalți și vă vor pune pe toți cu fețele la pământ".

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

TEXTUL NR. 78

„Bateria a cărei comandă o avea trebuia să supravegheze cerul, să ferească aeroportul de atacurile aviației americane".

(M. Preda – *O oră din august*)

TEXTUL NR. 79

„Cine le spusese lor chestia asta, sau dacă pentru chestia asta fusese trimis, nimeni nu știa, da' un oltean din baterie, servant la tunul meu, așa a înțeles, că suntem luați drept niște fricoși, care nu știm să luptăm, și l-a apucat o furie așa, calculată, oltenească, de care nu mi-am dat seama decât prea târziu".

(M. Preda – *O oră din august*)

TEXTUL NR. 80

„Ăsta e obiectivul, încheie el, și nu e cazul să vă mai aduc aminte că la nevoie artileristul trebuie să lupte și cu pușca, grenada și arma albă, dacă nu-i vin întăriri și bateria e atacată de forțe de infanterie".

(M. Preda – *O oră din august*)

TEXTUL NR. 81

„Surâseră, vrând parcă să spună că e bună gluma, acuma, după ce ai trecut pe lângă moarte, să te mai apuci să faci instrucție".

(M. Preda – *O oră din august*)

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 82

„Dar poate că pistolarii, deși văzuseră că erau aproape de ea, nu putuseră totuși să-și mai continue salturile lor lungi?“

(M. Preda – *O oră din august*)

TEXTUL NR. 83

„De la holdele din Bărăgan,
Cu spicul greu atârnând sus
În vârful înaltelor lănci
Pierdute cândva de oastea lui Darius,
Am știut că tot ce ne calcă pământul
Devine pașnică recoltă.“

(M. Sorescu – *Astfel*)

TEXTUL NR. 84

„Dar să știi tu de la mine
Că-un român voinic ca tine
Pân' ce cade, pân' ce moare
Calcă șerpii în picioare,
Căci de-un șarpe-nveninat
I se iartă un păcat.“

(*Visul lui Tudor Vladimirescu*)

TEXTUL NR. 85

„Limba este tezaurul cel mai prețios pe care îl moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită să fie păstrat cu sfințenie de generațiile care-l primesc“.

(V. Alecsandri – *Despre literatură*)

Scanned with OKEN Scanner

2. REZOLVAREA EXERCIȚIILOR

TEXTUL NR. 66

I. „Nu știu[1]/ cum se cheamă satul acesta,[2]/ dar știu[3]/ că pretutindeni[6]/ pe unde m-ai dus,[4]/ unde s-a vorbit românește,[5]/ este pământul Patriei mele,[6]/ este Patria mea.“[7]/

a) **nu știu** — predicat verbal
cum se cheamă — predicat nominal
știu — predicat verbal
ai dus — predicat verbal
s-a vorbit — predicat verbal
este — predicat verbal
este — predicat verbal

b) 1. *Nu știu* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
2. *cum se cheamă satul acesta* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „cum“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *dar știu* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția adversativă „dar“ cu propoziția 1, regentă pentru propozițiile 6 și 7, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *pe unde m-ai dus* — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 6, introdusă prin adverbul relativ „unde“, precedat de prepoziția „pe“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *unde s-a vorbit românește* — propoziție circumstanțială de loc, subordonată propoziției 6, introdusă prin adverbul relativ „unde“, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *că pretutindeni este pământul Patriei mele* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin

conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

7. *este Patria mea* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „că", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

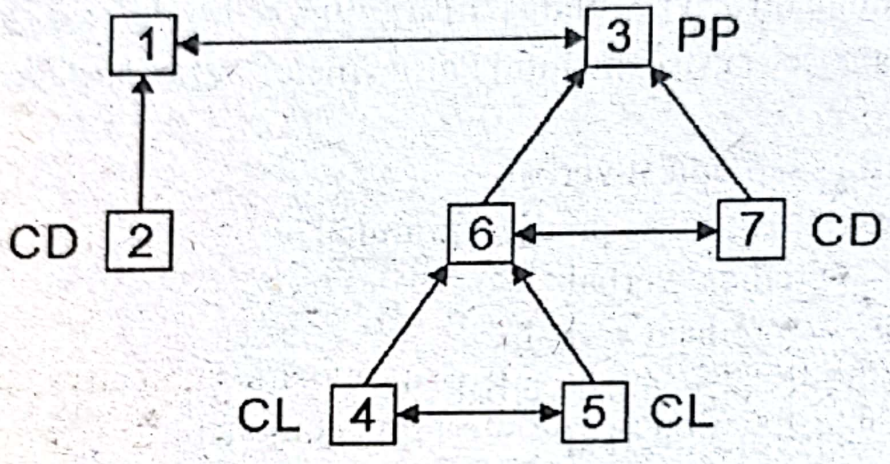

TEXTUL NR. 67

I. „— Oiță bârsană,[4]/
De ești năzdrăvană[1]/
Si de-a fi[2]/ să mor
În câmp de mohor,[3]/
Să-i spui lui vrâncean
Si lui ungurean[4]/
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape,
În strunga de oi,[5]/
Să fiu tot cu voi;[6]/
În dosu stânii[5]/
Să-mi aud cânii."[7]/

a) **ești năzdrăvană** — predicat nominal
a fi — predicat verbal (viitor popular, valoare impersonală, sinonim cu „se va întâmpla")

Scanned with OKEN Scanner

să mor — predicat verbal
să spui — predicat verbal
să îngroape — predicat verbal
să fiu — predicat verbal
să aud — predicat verbal

b) 1. *De ești năzdrăvană* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „de", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

2. *Și de-a fi* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „de", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, regentă pentru propoziția 3,enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

3. *să mor / În câmp de mohor* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

4. *Oiță bârsană, / Să-i spui lui vrâncean / Și lui ungurean* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1,2 și 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

5. *Ca să mă îngroape /Aice pe-aproape, / În strunga de oi, / În dosu stânii* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „ca să", regentă pentru propozițiile 6 și 7, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

6. *Să fiu tot cu voi* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

7. *Să-mi aud câinii* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

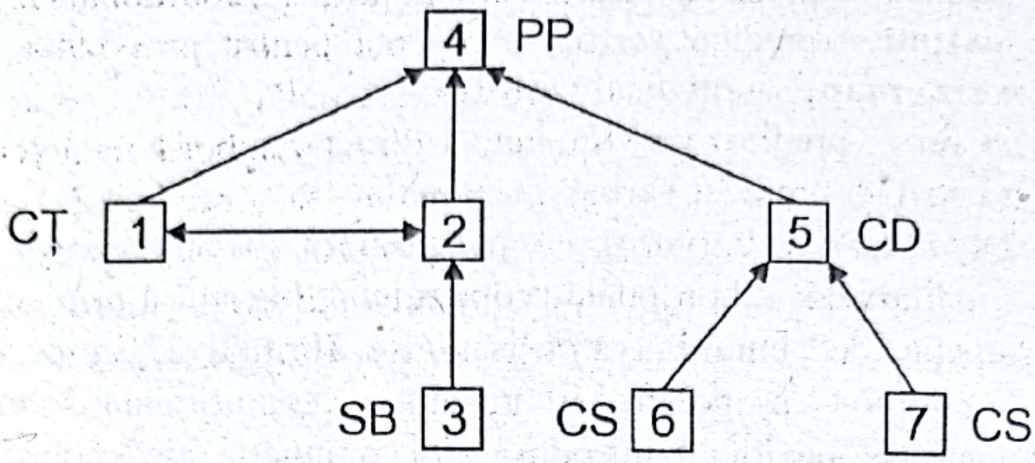

TEXTUL NR. 68

I. „As vrea[1]/ să plâng de fericit[2]/
Că simt suflarea ta divină,[3]/
Că pot[4]/ să văd[5]/ ce-ai plăsmuit.[6]/

a) **aș vrea** — predicat verbal
să plâng — predicat verbal
simt — predicat verbal
pot — predicat verbal
să văd — predicat verbal
ai plăsmuit — predicat verbal

b) 1. *Aș vrea* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă optativă, afirmativă, simplă;
2. *să plâng de fericit* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *Că simt suflarea ta divină* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *Că pot* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată

propoziției 2, introdusă prin conjuncția „că", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 3, regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

5. *să văd* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. *ce-ai plăsmuit* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

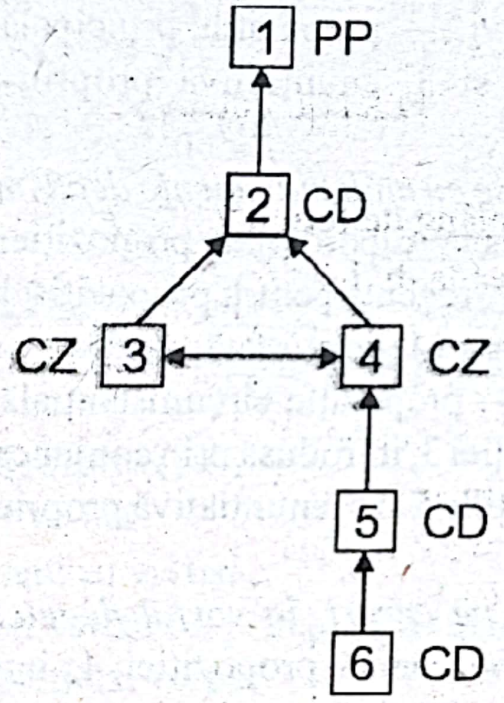

TEXTUL NR. 69

I. „Când mă deșteptai a doua zi, numai după o clipă, parcă, de somn,[1]/ băgai de seamă[2]/ că soarele fusese cu mult mai harnic decât mine,[3]/ căci se părea[4]/ că se înălțase pe ceruri, în vârful degetelor[5]/ și , de peste întărituri, se uita furiș la mine tocmai în fundul peșterii.[6]/

a) **mă deșteptai** — predicat verbal
băgai de seamă — predicat verbal (locuțiune verbală)

fusese mai harnic — predicat nominal
se părea — predicat verbal (verb reflexiv impersonal, va cere o subiectivă)
se înălțase — predicat verbal
se uita — predicat verbal

b) 1. *Când mă deșteptai a doua zi, numai după o clipă, parcă, de somn* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *băgai de seamă* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *că soarele fusese cu mult mai harnic decât mine* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *căci se părea* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „căci", regentă pentru propozițiile 5 și 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *că se înălțase pe ceruri, în vârful degetelor* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *și, de peste întărituri, se uita furiș la mine tocmai în fundul peșterii* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „că", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

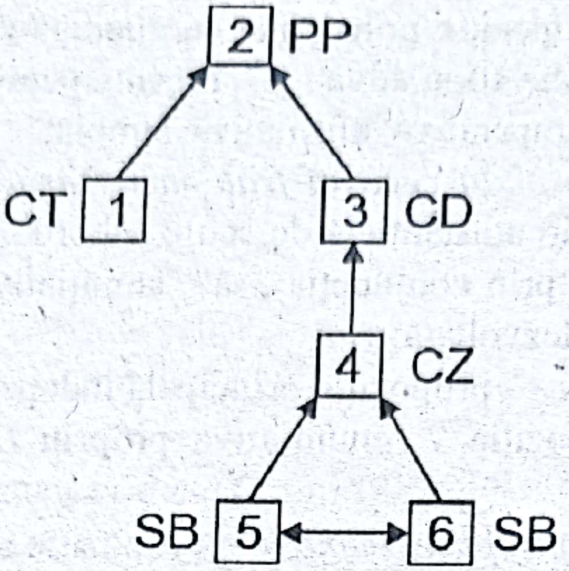

TEXTUL NR. 70

I. „Strânge răpede[1]/ ce mai ai,[2]/ până când nu vine baba,[3]/ si hai[4]/ să fugim cu pluta ceea la frate-meu Vasile, în Borca,[5]/ zise Dumitru,[6]/ căci plutele începuse a umbla.[7]/

a) **strânge** — predicat verbal
ai — predicat verbal
nu vine — predicat verbal
hai — predicat verbal (exprimat prin interjecție predicativă)
să fugim — predicat verbal
zise — predicat verbal
începuse — predicat verbal

b) 1. *Strânge repede* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 3, enunțiativă imperativă, afirmativă, dezvoltată;
2. *ce mai ai* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *până când nu vine baba* — propoziție completivă circumstanțială de timp, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „când", precedat de prepoziția „până", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;

Scanned with OKEN Scanner

4. *și hai* — propoziție principală, coordonată cu propoziția 1, prin conjuncția copulativă „și", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă imperativă, afirmativă, simplă;
5. *să fugim cu pluta ceea la frate-meu Vasile, în Borca,* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *zise Dumitru* — propoziție principală independentă, regentă pentru propoziția 7, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
7. *căci plutele începuse a umbla* —propoziție subordonată circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 6, introdusă prin conjuncția „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

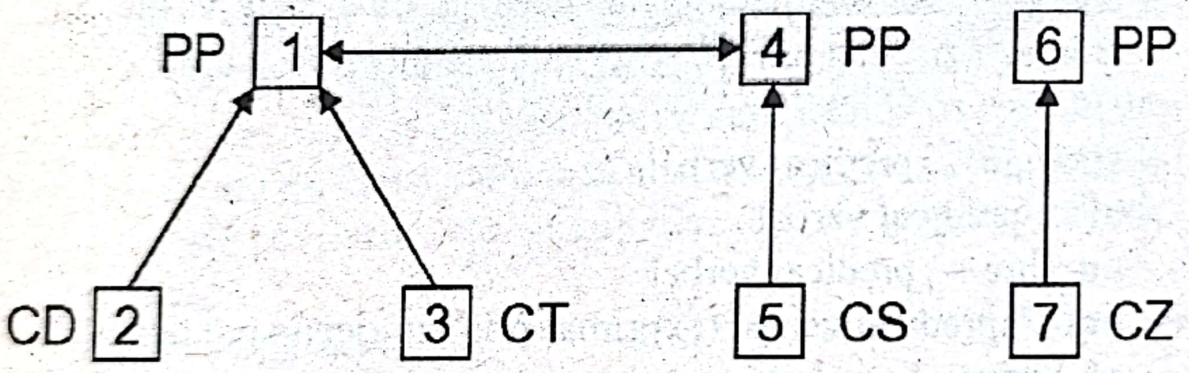

TEXTUL NR. 71

I. „Luca Moșneagu, [însă], mâna[1]/ [cum] știa el,[2]/ [căci] smârțoagele lui de cai erau vlăguiți din cale-afară, și slabi, și ogârjiți ca niște mâți de cei leșinați,[3]/ nu √ zmei,[4]/ [cum] zicea mama[5]/, [care] nu știa[6]/ [cum] să mă urnească mai degrabă din casă."[7]/

a) **mâna** — predicat verbal

știa — predicat verbal
erau vlăguiți din cale-afară și slabi, și ogârjiți — predicat nominal (nume predicativ multiplu);
nu ~~erau~~ **zmei** — predicat nominal (se subînțelege verbul copulativ „erau")
zicea — predicat verbal
nu știa — predicat verbal
să urnească — predicat verbal

b) 1. *Luca Moșneagu însă mâna* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2, 3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. cum știa el — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 1, introdusă prin adeverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *căci zmârțoagele lui de cai erau vlăguiți din cale afară, și slabi, și ogârjiți ca niște mâți de cei leșinați* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *nu zmei* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare subînțeleasă „căci", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
5. *cum zicea mama* — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 4, introdusă prin adverbul relativ „cum", regentă pentru propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *care nu știa* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „care", regentă pentru propoziția 7, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
7. *cum să mă urnească mai degrabă din casă* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 6, introdusă prin adverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

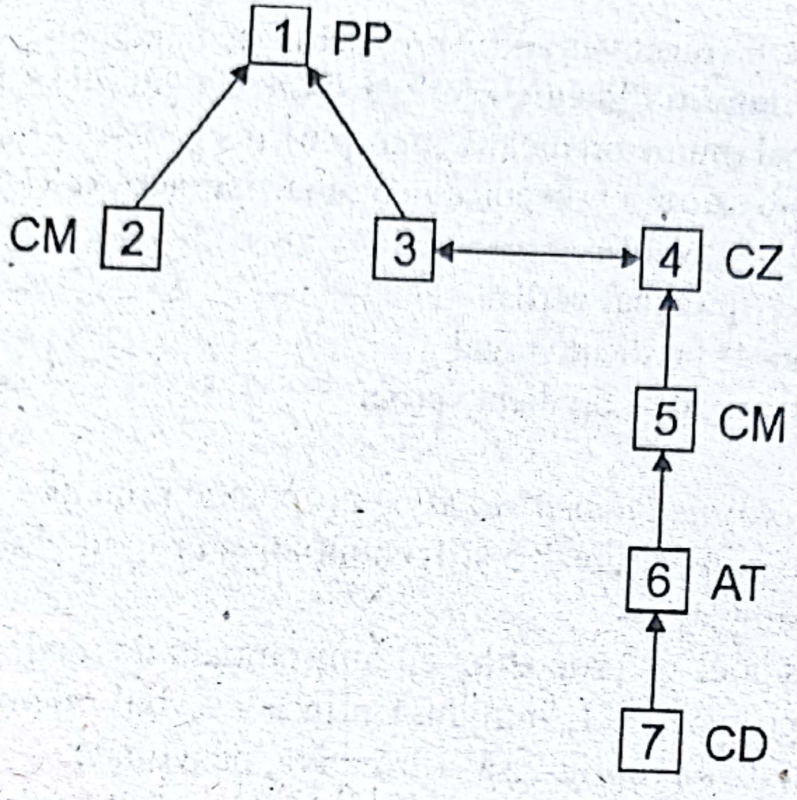

TEXTUL NR. 72

I. „Și, după mintea[2]/ ce -o aveam ,[1]/ ne-am fi întors înapoi chiar atunci,[2]/ de nu eram dați în sama lui moș Luca,[3]/ de care ne rușinam ca și de părinții noștri.“[4]/

a) **aveam** — predicat verbal
ne-am fi întors — predicat verbal
nu eram dați — predicat verbal
ne rușinam — predicat verbal

b) 1. *ce-o aveam* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „ce“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Și, după mintea, ne-am fi întors înapoi chiar atunci* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
3. *de nu eram dați în sama lui moș Luca* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „de“ (cu sensul conjuncției

Scanned with OKEN Scanner

„dacă"), regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;

4. *de care ne rușinam ca și de părinții noștri* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „care" precedat de prepoziția „de", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

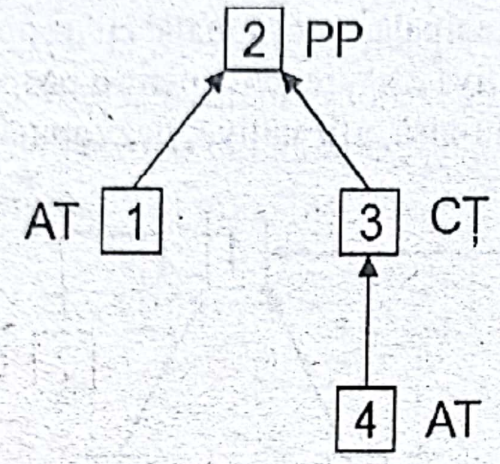

TEXTUL NR. 73

I. „În ziua aceea nu era nici un nor deasupra[1]/ și uriașii munții,[4]/ care atâtea zile frământaseră[2]/ si slobozisera, din coamele lor zbârlite până la cer, ploile, trăsnetele și șuvoaiele,[3]/ erau acum blajini, tihniți și prididiti de soare".[4]/

a) **nu era** — predicat verbal
frământaseră — predicat verbal
slobozisera — predicat verbal
erau blajini, tihniți și prididiti — predicat nominal (nume predicativ multiplu)

b) 1. *În ziua aceea nu era nici un nor deasupra* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
2. *care atâtea zile frământaseră* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „care",

enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *și sloboziseră din coamele lor zbârlite până la cer, ploile, trăsnetele și șuvoaiele* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care", coordonată cu propoziția 2 prin conjuncția copulativă „și", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *și uriașii munți erau acum blajini, tihniți și prididiti de soare* — propoziție principală, coordonată cu propoziția 1 prin conjuncția copulativă „și", regentă pentru propozițiile 2 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

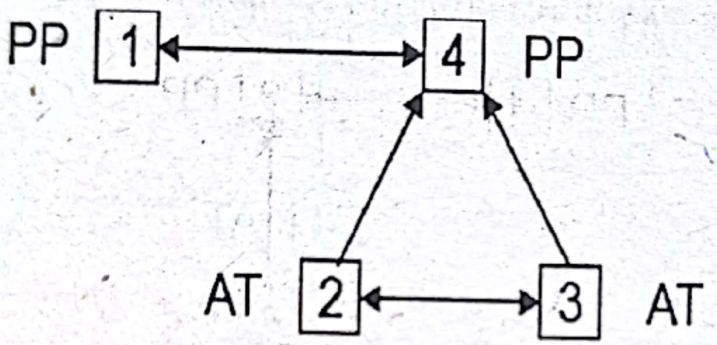

TEXTUL NR. 74

I. „Această știre era destul de veche[1]/ și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inimă-i[2]/ că veștile cele mari[4]/ pe care le aștepta[3]/ nu mai veneau deloc."[4]/

a) **era veche** — predicat nominal
spunea — predicat verbal
aștepta — predicat verbal
nu veneau — predicat verbal

b) 1. *Această știre era destul de veche* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inimă-i* — propoziție principală, coor-

donată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *pe care le aștepta* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția simplă „pe", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *că veștile cele mari nu mai veneau deloc* — propoziție circumstanțială cauzală, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

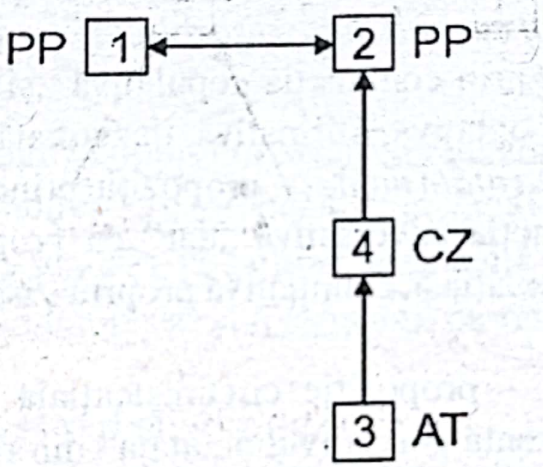

TEXTUL NR. 75

I. „S-ar fi trântit întreagă în omătul[1]/ ce fierbea la nodurile lablanicioarei[2]/ si -ar fi secat șuvoiul dintr-o sorbire[3]/, dar mai avea atâta minte[4]/ să cugete[5]/ că ar fi rămas pe loc trăsnită,[6]/ copiii s-ar fi prăpădit[7]/ si osteneala ei de până atunci ar fi fost de prisos."[8]/

a) **s-ar fi trântit** — predicat verbal
fierbea — predicat verbal
ar fi secat — predicat verbal
avea — predicat verbal

să cugete — predicat verbal
ar fi rămas trăsnită — predicat nominal
s-ar fi prăpădit — predicat verbal
ar fi fost de prisos — predicat nominal (numele predicat e o locuțiune adjectivală, sinonimă cu „inutilă").

b) 1. *S-ar fi trântit întreagă în omătul* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
2. *ce fierbea la nodurile Iablanicioarei* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *și-ar fi secat șuvoiul dintr-o sorbire* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 1, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
4. *dar mai avea atâta minte* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția adversativă „dar" cu propoziția 3, regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *să cugete* — propoziție circumstanțială consecutivă (observați prezența corelativului „atâta" din regentă), subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propozițiile 6, 7 și 8, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. *că ar fi rămas pe loc trăsnită* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
7. *copiii s-ar fi prăpădit* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „că", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 6, enunțiativă optativă, afirmativă, simplă;
8. *și osteneala ei de până atunci ar fi fost de prisos* — propoziție completivă indirectă subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „că", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 7, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

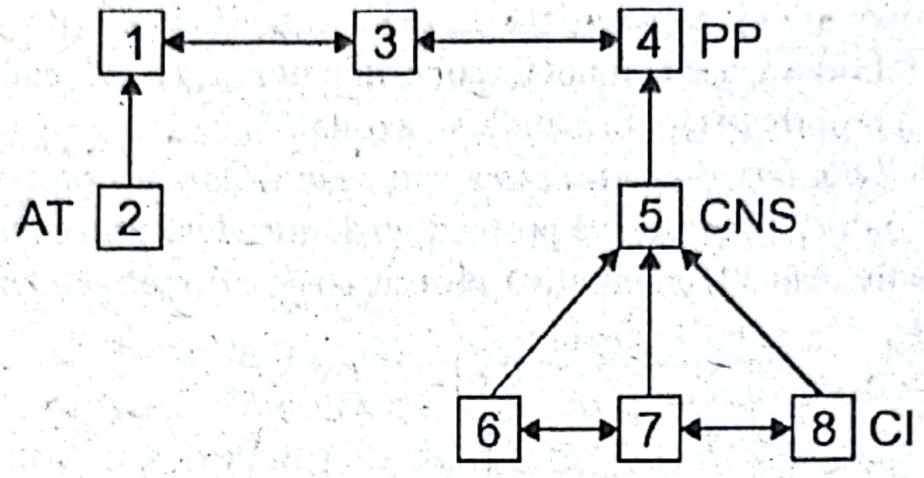

TEXTUL NR. 76

I. „Pârcălabe, vreau[1]/ poporul meu să fie înștiințat
De unirea și-nrudirea[2]/ care -aci s-au încheiat[3]/
Ca să pomenească țara, ca pe-o zi de praznic mare,
Ziua[4]/ când din letopiseți și-a șters anii de-nchinare.[5]/

a) **vreau** — predicat verbal
să fie înștiințat — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
s-au încheiat — predicat verbal
să pomenească — predicat verbal
a șters — predicat verbal

b) 1. *Pârcălabe, vreau* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă („Pârcălabe" este în vocativ și n-are funcție sintactică);
2. *poporul meu să fie înștiințat / De unirea și-nrudirea* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propozițiile 3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *care aci s-au încheiat* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

Scanned with OKEN Scanner

4. *Ca să pomenească țara ca pe-o zi de praznic mare, / Ziua* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „ca să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *când din letopiseți și-a șters anii de-nchinare* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

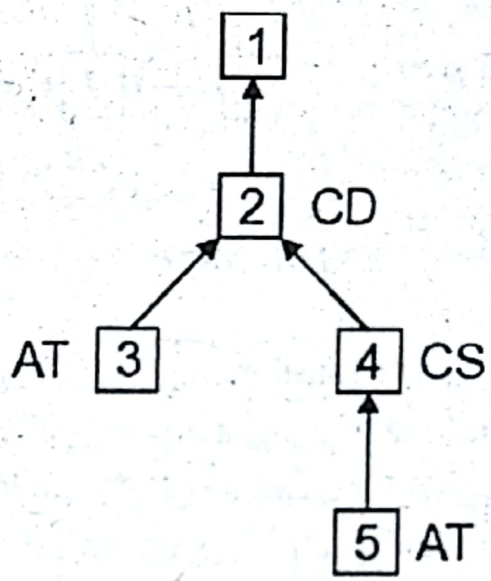

TEXTUL NR. 77

I. „Nu mă-înșel,[1]/ căci[3]/ dacă mazurii mei vor răcni numai o dată, cu strășnicie, în limba lor,[2]/ vor veni cu toți ceilalți[3]/ și vă vor pune pe toți cu fețele la pământ.[4]/

a) **nu-înșel** — predicat verbal (nu mă înșel — verb la diateza activă cu pronume reflexiv)
vor răcni — predicat verbal
vor veni — predicat verbal
vor pune — predicat verbal

b) 1. *Nu mă-înșel* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
2. *dacă mazurii mei vor răcni numai o dată, cu strășnicie, în*

limba lor; — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „dacă", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

3. *căci vor veni cu toți ceilalți* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „căci", regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *și vă vor pune pe toți cu fețele la pământ* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „căci", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

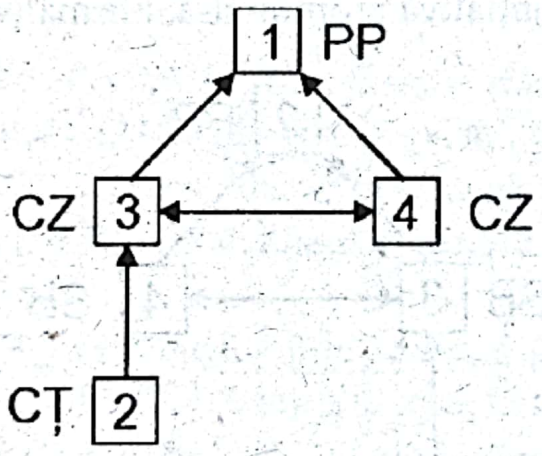

TEXTUL NR. 78

I. „Bateria[3]/ a cărei comandă o avea[1]/ trebuia[2]/ să supravegheze cerul,[3]/ să ferească aeroportul de atacurile aviației americane.[4]/

a) **avea** — predicat verbal
trebuia — predicat verbal
să supravegheze — predicat verbal
să ferească — predicat verbal

b) 1. *a cărei comandă o avea* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „cărei", precedat de articolul genitival „a", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2 *trebuia* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă (verb impersonal cere o subiectivă);

3. *Bateria să supravegheze cercul* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

4. *să ferească aeroportul de atacurile aviației americane* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

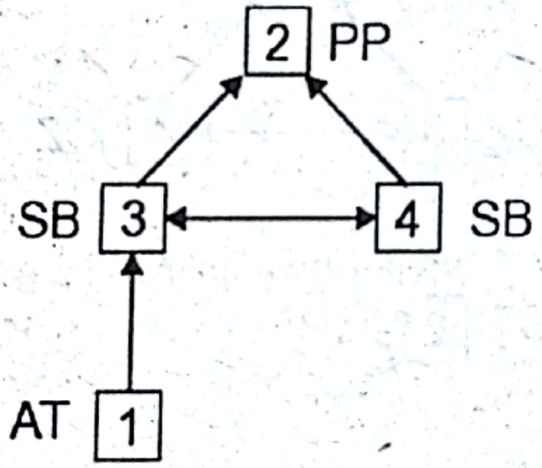

TEXTUL NR. 79

I. [Cine] le spusese lor chestia asta,[1]/ [sau] [dacă] pentru chestia asta fusese trimis,[2]/ nimeni nu știa,[3]/ da' un oltean din baterie, servant la tunul meu, așa a înțeles,[4]/ [că] suntem luați drept niște fricoși,[5]/ [care] nu știm[6]/ să luptăm,[7]/ [si] l-a apucat o furie așa, calculată, oltenească,[8]/ [de care] nu mi-am dat seama decât prea târziu."[9]/

a) **spusese** — predicat verbal
fusese trimis — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
nu știa — predicat verbal
a înțeles — predicat verbal
suntem luați — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
nu știm — predicat verbal
să luptăm — predicat verbal
a apucat — predicat verbal
nu mi-am dat seama — predicat verbal (locuțiune verbală)

b) 1. *Cine le spusese lor chestia asta* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „cine", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *sau dacă pentru chestia asta fusese trimis* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „dacă", coordonată prin conjuncția disjunctivă „sau" cu propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *nimeni nu știa* — propoziție principală , regentă pentru propozițiile 1 și 2, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
4. *da' un oltean din baterie, servant la tunul meu, așa a înțeles* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 5, coordonată cu propoziția 3 prin conjuncția adversativă „da'" (dar), enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *că sunteți luați drept niște fricoși* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *care nu știm* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „care", regentă pentru propoziția 7, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
7. *să luptăm* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 6, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
8. *și l-a apucat o furie așa, calculată, olteneasca* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu

propoziția 4, regentă pentru propoziția 9, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

9. *de care nu mi-am dat seama decât prea târziu* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 8, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția „de", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

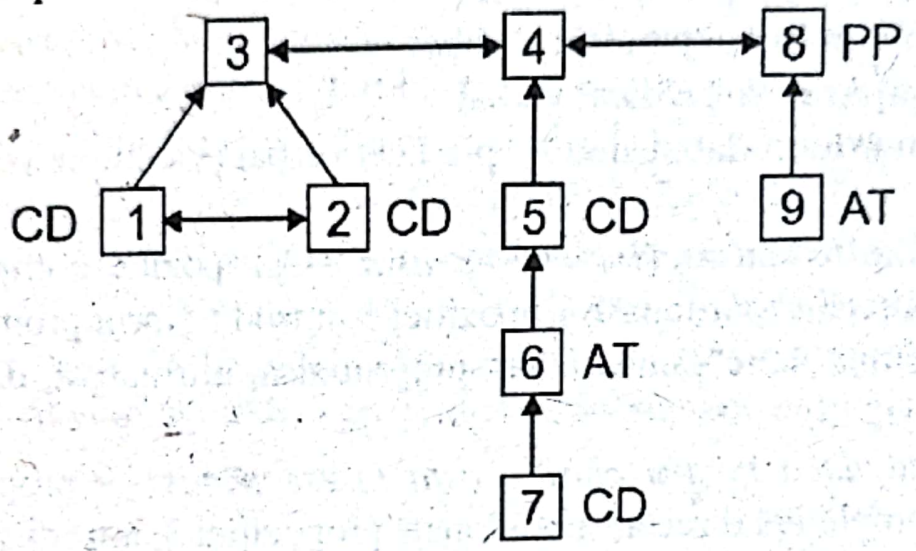

TEXTUL NR. 80

I. „Ăsta e obiectivul,[1]/ încheie el,[2]/ și nu e cazul[3]/ să vă mai aduc aminte[4]/ că[5]/ la nevoie artileristul[6]/ trebuie[5]/ să lupte și cu pușca, grenada și arma albă,[6]/dacă nu-i vin întăriri[7]/ și bateria e atacată de forțe de infanterie."[8]/

a) **e obiectivul** — predicat nominal
încheie — predicat verbal
nu e — predicat verbal
să aduc aminte — predicat verbal (locuțiune verbală)
trebuie — predicat verbal
să lupte — predicat verbal
nu vin — predicat verbal
e atacată — predicat verbal (verb la diateza pasivă)

b) 1. *Ăsta e obiectivul* — propoziție principală, enunțiativă pro-

priu-zisă, afirmativă, simplă;

2. *încheie el* — propoziție principală independentă, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *și nu e cazul* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 4, coordonată cu propoziția 1 prin conjuncția copulativă „și", enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
4. *să vă mai aduc aminte* — propoziție atributivă (care caz?), subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *că trebuie* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. *la nevoie artileristul să lupte și cu pușca, cu grenada și arma albă* — propoziție subiectivă, subordonată proziției 5, regentă pentru propozițiile 7 și 8, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
7. *dacă nu-i vin întăriri* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 6, introdusă prin conjuncția „dacă", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
8. *și bateria e atacată de forțe de infanterie* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 6, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „dacă", coordonată cu propoziția 7 prin conjuncția copulativă „și", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

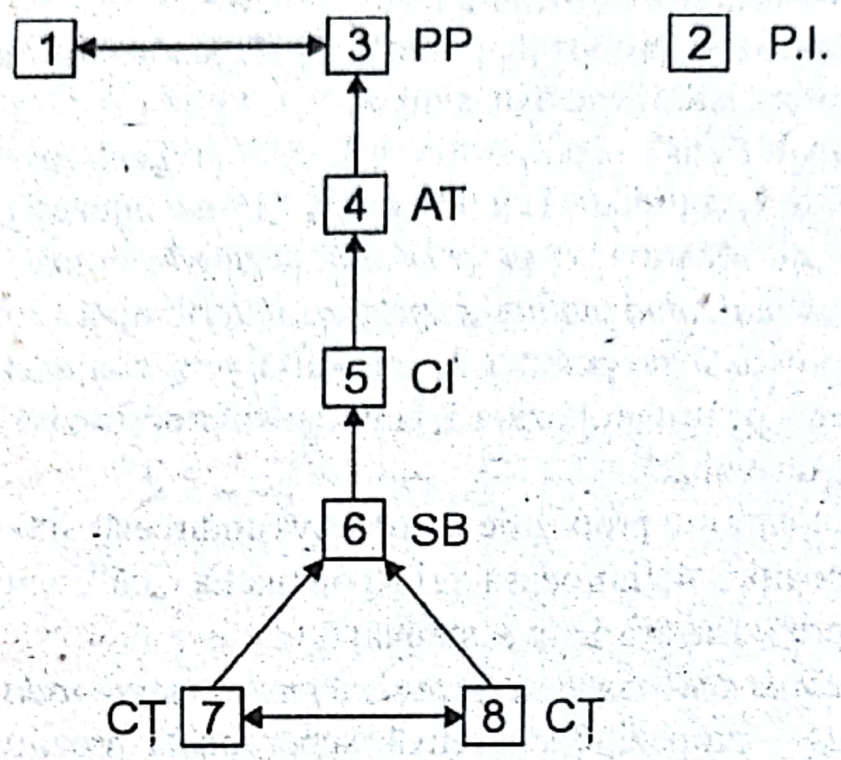

TEXTUL NR. 81

I. „Surâseră, vrând parcă[1]/ să spună[2]/ că e bună gluma, acuma,[3]/ după ce ai trecut pe lângă moarte,[4]/ să te mai apuci[5]/ să faci instrucție.“[6]/

a) **surâseră** — predicat verbal
să spună — predicat verbal
e bună — predicat nominal
ai trecut — predicat verbal
să te apuci — predicat verbal
să faci — predicat verbal

b) 1. *Surâseră, vrând parcă* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *să spună* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „să“, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

Scanned with OKEN Scanner

3. *că e bună gluma, acuma,* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propozițiile 4 și 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *după ce ai trecut pe lângă moarte* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „după ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *să te mai apuci* — propoziție atributivă (care glumă?), subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *să faci instrucție* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

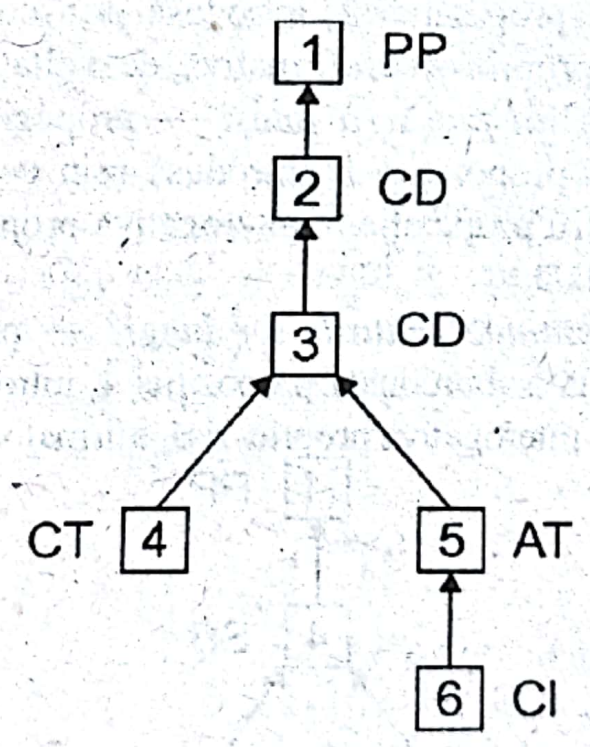

TEXTUL NR. 82

I. „Dar poate[1]/ că pistolarii,[4]/ deși văzuseră[2]/ că erau aproape de ca,[3]/ nu putuseră totuși[4]/ să-și mai continue sal-

turile lor lungi?“[5]/

a) **poate** — predicat verbal (adverb predicativ)
văzuseră — predicat verbal
erau — predicat verbal
nu putuseră — predicat verbal
să-și continue — predicat verbal

b) 1. *Dar poate* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *deși văzuseră* — propoziție circumstanțială concesivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „deși“, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *că erau aproape de ea* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „că“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *că pistolarii nu putuseră totuși* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că“, regentă pentru propoziția 5, interogativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
5. *să-și mai continue salturile lor lungi?* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să“, interogativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

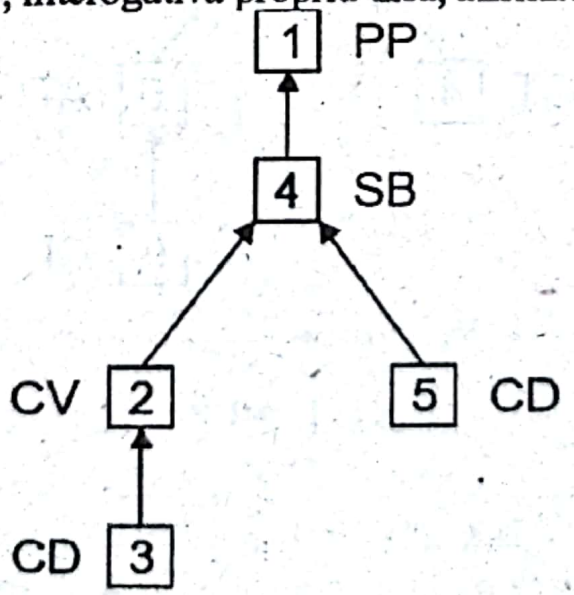

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 83

I. „De la holdele din Bărăgan,
Cu spicul greu atârnând sus
În vârful înaltelor lănci
Pierdute cândva de oastea lui Darius,
Am stiut[1]/ [că] tot[3]/ [ce] ne calcă pământul[2]/
Devine pașnică recoltă“[3]/.

a) **am știut** — predicat verbal
calcă — predicat verbal
devine recoltă — predicat nominal

b) 1. *De la holdele din Bărăgan, / Cu spicul greu atârnând sus / În vârful înaltelor lănci / Pierdute cândva de oastea lui Darius, / Am știut* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *ce ne calcă pământul* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „ce“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *că tot / Devine pașnică recoltă* — propoziție completivă directă, subordonată popoziției 1, introdusă prin conjuncția „că“, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NR. 84

I. „Dar să știi tu de la mine[1]/
Că-un român voinic ca tine[4]/
Pân' ce cade[2]/, pân'ce moare[3]/
Calcă totul în picioare,[4]/
Căci de-un șarpe-nveninat
I se iartă un păcat."[5]/

a) **să știi** — predicat verbal
cade — predicat verbal
moare — predicat verbal
calcă — predicat verbal
se iartă — predicat verbal

b) 1. *Dar să știi tu de la mine* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Pân'ce cade* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 4, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pân' ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *pân' ce moare* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 4, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pân' ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 2;
4. *Că-un român voinic ca tine / Calcă totul în picioare* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 5;
5. *Căci de-un șarpe-nveninat / I se iartă un păcat* — propoziție circumstanțială cauzală, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

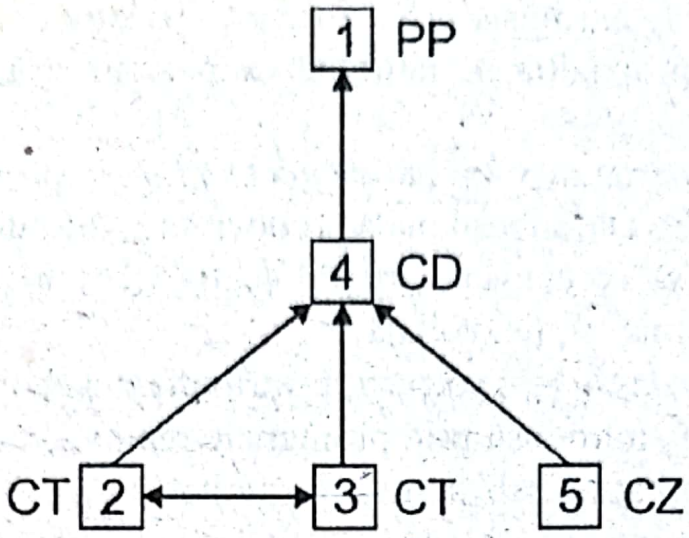

TEXTUL NR. 85.

I. „Limba este tezaurul cel mai prețios[1]/ pe care îl moștenesc copiii de la părinți,[2]/ depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute[1]/ și care merită[3]/ să fie păstrat cu sfințenie de generațiile[4]/ care -l primesc.“[5]/

a) **este tezaurul, depozitul** — predicat nominal (cu nume predicativ multiplu)
moștenesc — predicat verbal
merită — predicat verbal
să fie păstrat — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
primesc — predicat verbal

b) 1. *Limba e tezaurul cel mai prețios, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *pe care îl moștenesc copiii de la părinți* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care“, precedat de prepoziția simplă „pe“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *și care merită* — propoziție atributivă, subordonată pro-

poziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care", regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

4. *să fie păstrat cu sfințenie de generațiile* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *care-l primesc* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

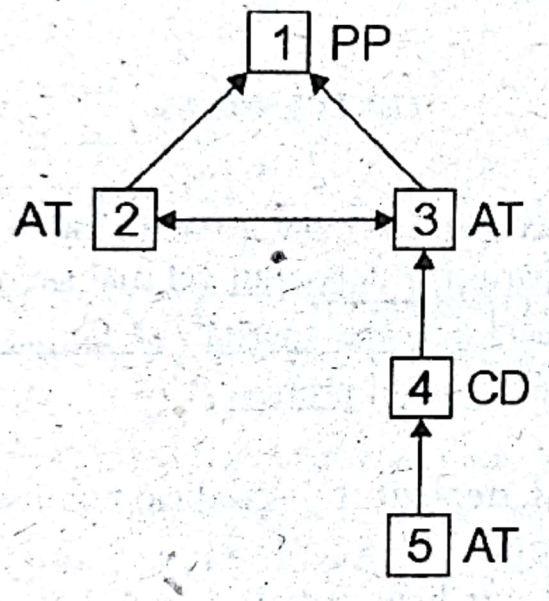

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA A II-A

TESTE DE LIMBĂ PROPUSE

1. ENUNȚAREA TESTELOR

TESTUL NR. 1

I. Se dă textul:

„Panica, și-așa destul de mare, crescu <u>când</u> se află că oștenilor turci li se distribuise <u>pulberea</u>, pentru ca, în cursul nopții <u>ce urma</u>, să incendieze orașul".

(Al. Mitru – *Dascălul Florea*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) indicați o locuțiune verbală, sinonimă cu verbul <u>a incendia</u>;

e) scoateți cuvintele care să conțină câte un diftong și un hiat, precizându-i;

f) indicați locuțiunile și felul fiecăreia.

II. Construiți un enunț în care adverbul relativ <u>când</u> să introducă o propoziție atributivă.

III. Prin schimbarea accentului, verbul <u>urma</u> își modifică valoarea morfologică. Precizați partea de vorbire obținută și introduceți-o într-o comunicare.

IV. Formulați diferite enunțuri în care numele predicativ să fie exprimat prin: interjecție, adverb, verbe la supin și la infinitiv.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL NR. 2

I. Se dă textul:

„Dar mă tem că voi nu veți putea să-l adormiți, căci pasiunea care mușcă fără milă din rărunchii lui este mult mai tare decât magica voastră putere".

(N. Filimon – *Ciocoii vechi și noi*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) găsiți câte două sinonime pentru cuvintele putere și pasiune.

II. Scrieți trei substantive compuse în alcătuirea cărora să intre un adjectiv.

III. Indicați cinci funcții sintactice ale substantivului țară în cazul genitiv și dați exemple.

IV. Alcătuiți fraze în care conjuncția subordonatoare că să introducă, pe rând, o consecutivă,o concesivă și o atributivă.

TESTUL NR. 3

I. Se dă textul:

„—Ooo, mamă,
cine mă laudă
nu mă laudă
să mă crească,
și mă laudă
capu să mi-l piarză"

(M. Robea — *Basme și legende populare*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând

Scanned with OKEN Scanner

raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

II. Alcătuiți propoziții în care substantivul mamă să îndeplinească cinci funcții sintactice în cazul acuzativ, în afara complementelor circumstanțiale, precizându-le.

III. Scrieți în litere următoarele numerale: 14, 16, 17, 18.

IV. Găsiți cel puțin cinci derivate din familia lexicală a cuvântului patrie și precizați modul lor de formare.

TESTUL NR. 4

I. Se dă textul:

„...Dar știe oricine
Că ceea ce nu e, nu simte dureri
Și multe dureri-s, puține plăceri."

(M. Eminescu — *Mortua est*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) scoateți cuvintele compuse și derivate, precizând modul de formare al ultimelor;

e) precizați alte valori morfologice ale cuvintelor dar, și, argumentând prin exemple.

II. Alcătuiți fraze în care conjuncția că să introducă, pe rând, o completivă indirectă și o predicativă.

TESTUL NR. 5

I. Se dă textul:

„Noi ne preparăm fără să știm, fără să vrem, instinctiv, ca să ne punem în serviciul Patriei, despre care nu avem nici o idee, nici o scăpare, nimic, absolut nimic".

(Barbu Delavrancea — *Patrie și patriotism*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora, precizând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) scoateți cuvintele derivate și explicați modul lor de formare;

e) găsiți altă valoare morfologică pentru noi și dați exemplu;

f) scoateți cuvintele compuse, precizând valoarea morfologică a fiecăruia.

II. Formulați fraze în care pronumele relativ care să introducă, pe rând, câte o propoziție subordonată subiectivă și o propoziție subordonată circumstanțială de loc.

III. Despărțiți în silabe cuvintele: patru, dezechilibru, atlas, subordine, vârstnic, punctaj, austru.

TESTUL NR. 6

I. Se dă textul:

„Târziu, când luna în creștere începu să răsară drept înaintea lor, rumenind o zare de dealuri, își lăsară caii la pas și începură a vorbi iar, de data asta cu glas scăzut, parcă îndemnându-i la un sfat încet lumina tainică ce se revărsase în nemărginire".

(M. Sadoveanu — *Neamul Șoimăreștilor*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul acestora;

b) delimitați propozițiile și indicați felul lor, precizând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) găsiți alte valori morfologice pentru drept și argumentați-le prin diferite comunicări;

e) contrageți ultima propoziție subordonată.

II. Alcătuiți propoziții în care substantivele floare și mamă să fie în cazurile genitiv și dativ, precizându-le funcția sintactică (4 propoziții).

Scanned with OKEN Scanner

III. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului sfat (cel puțin cinci derivate).

IV. Găsiți câte un sinonim neologic pentru: obraznic, credincios, întâmplător, a uita.

V. Construiți fraze în care adverbul relativ cum să introducă, pe rând, o completivă circumstanțială de timp și o completivă directă.

TESTUL NR. 7

I. Se dă textul:

„Din seceratul grâului și din ridicarea snopilor se scuturaseră pe mirișteo groază de boabe, cu care se hrăneau și, măcar că nu era vreo apă prin apropiere, nu sufereau de sete că beau dimineața picături de rouă de pe firele de iarbă."

(Ioan Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) formulați propoziții în care substantivele fir și groază să aibă alte sensuri decât cel din text;

e) scoateți câte două cuvinte care să conțină diftongi, triftongi și vocale în hiat, încercuind fenomenele fonetice respective;

f) identificați cuvintele compuse și precizați valoarea morfologică a lor.

II. Alcătuiți fraze în care conjuncția să, pe rând, să introducă o subiectivă și o completivă directă.

TESTUL NR. 8

I. Se dă textul:

„Pacea ce-mi propune este o sclavie
Până ce românul să se bată știe."

(Dimitrie Bolintineanu – *Mircea cel Mare și solii*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și arătați felul acestora, precizând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) indicați alte valori morfologice pentru o și argumentați prin exemple;

e) alcătuiți familia lexicală a verbului a sti și precizați modul de formare al derivatelor (cel puțin cinci);

f) precizați, în diferite comunicări, alte sensuri ale cuvântului a (se) bate;

g) substituiți cuvântul românul prin propoziția subordonată corespunzătoare.

II. Treceți verbul a lăuda la cele trei diateze, în propoziții, precizându-le.

III. Rescrieți paronimul corect din următoarele exemple: a-si apropria / apropia bunurile altuia; tineri imigranți / emigranți din România; originar / original din Pitești; infirmarea științifică a conjuncturilor / conjecturilor sale; asemănare flagrantă / fragrantă.

TESTUL NR. 9

I. Se dă *proverbul*:

„Când e omului să-i vie
Vreun rău, fără să știe,
Ori zăbovește,
Ori dă fuga
Să-l ajungă."

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și arătați felul acestora, precizând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) indicați alte două valori morfologice pentru „rău" și for-

Scanned with OKEN Scanner

mulați propoziții prin care să le argumentați;

c) contrageți ultima propoziție subordonată.

II. Despărțiți în silabe cuvintele: agronom, sandvis, arctic, portavion, cinste, subiect.

III. Indicați paronime pentru cuvintele solidar și temporar, utilizându-le în propoziții.

IV. Construiți câte o frază în care conjuncția să, pe rând, să introducă o propoziție subordonată condițională și o propoziție subordonată consecutivă.

TESTUL NR. 10

I. Se dă textul:

„Înaintea lor călăreau pe cai murgi un crainic, cu bucium în mâini, și câțiva oșteni, a căror grijă era să înlăture din drum pe oricine ar fi stânjenit călătoria înaltului sol, fie pe drumul din pădure, fie prin sate sau în târg."

Cerințe:

a) scoateți predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile, precizați felul acestora și indicați raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) precizați valoarea morfologică a cuvântului un, indicați alte valori morfologice și dați exemple;

e) scoateți cuvintele derivate și arătați modul lor de formare;

f) explicați omonimia cuvântului sol și argumentați prin enunțuri.

II. Formulați fraze în care pronumele relativ cine să introducă, pe rând, o predicativă și o atributivă.

TESTUL NR. 11

I. Se dă fraza:

„Poate că este ceasul, de vreme ce scoboară
Din arbori toată frunza ce-a fost și strălucit,

Să ne privim în față, liniștit,
Când urma lui de umbră începe să ne doară".

(T. Arghezi – *Poate că este ceasul*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) contrageți ultima propoziție subordonată;

e) scoateți fenomenele fonetice din primul vers, precizându-le;

f) formulați diferite comunicări prin care să argumentați alte valori morfologice ale lui ce, precizând funcția sintactică în fiecare situație.

II. Alcătuiți o propoziție subordonată cauzală introdusă prin cum.

TESTUL NR. 12

I. Se dă textul:

„Între obligațiile cele mai nesuferite pentru o minte care se trezește la înțelegere și la creațiune e desigur impunerea de a asculta, când un grup de colegi e chemat la lecție, bâiguiala tăiată de observațiile profesorului, a celor care nu știu și se eternizează, chinuind pe acela care-i chinuiește."

(N. Iorga – *O viață de om așa cum a fost*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, indicați felul fiecăreia și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) indicați sinonime pentru: etern, obligație, înțelegere.

II. Introduceți substantivul loc în diferite locuțiuni, precizând felul fiecăreia.

Scanned with OKEN Scanner

III. Dați exemple de propoziții care să conțină câte un complement circumstanțial de cauză și un complement circumstanțial de scop. Substituiți complementele respective prin propozițiile subordonate corespunzătoare.

TESTUL NR. 13

I. Se dă fraza:

„Dacă te întâlnești cu cineva, continuă sergentul, să nu-i spui că ești de patrulă, că o să te întrebe cu cine ai făcut și de ce ești singur."

(M. Preda – *Soldatul cel mititel*)

Cerințe:

a) identificați predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) explicați folosirea virgulelor.

II. Formulați o frază care să conțină o propoziție subordonată subiectivă introdusă prin dacă.

III. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: inegal, conjuncție, patrie, fiică, altfel.

IV. Găsiți paronimele cuvintelor a gira și familial și alcătuiți cu ele propoziții.

TESTUL NR. 14

I. Se dă fraza:

„Și când ridică zâmbind ochii spre mine, mă izbi deodată o amintire ce brusc izvora ca din negură, ș-o asemănare cu ochii și zâmbetul celei care odată, cu ani în urmă, înflorise ca o floare și-mi fermecase c-un zâmbet și c-o privire un trecător ceas al vieții."

(M. Sadoveanu – *Un om năcăjit*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora, precizând raporturile sintactice care se stabilisc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) construiți o propoziție în care cuvântul trecător să aibă altă valoare morfologică, precizând-o.

II. Alcătuiți diferite comunicări, în care pronumele relativ cine să îndeplinească funcțiile sintactice de: atribut, subiect și complement indirect.

III. Indicați sinonime neologice pentru cuvintele trecător și ocrotire.

IV. Construiți câte o frază în care adverbul relativ când să introducă o propoziție predicativă și alta atributivă.

TESTUL NR. 15

I. Se dă textul:

„În vremea de azi când se deșiră, în ciuda legii prin care am căutat să înlătur atâta nedreptate, dăunătoare școlii înseși, listele reușiților la un examen de capacitate în care, cum candidații sunt cu sutele, e imposibilă orice observație atentă a fiecăruia, orice căutare completă a științei talentului și aptitudinilor multe și felurite, care se cer unui adevărat profesor, nu-și poate da seama cineva ce era un concurs pentru o catedră."

(N. Iorga – *O viață de om așa cum a fost*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) explicați modul de formare a cuvintelor: (se) deșiră, nedreptate, cineva, atâta.

II. Alcătuiți propoziții în care două locuțiuni adjectivale să îndeplinească funcții sintactice diferite, precizându-le.

Scanned with OKEN Scanner

III. Alcătuiți fraze în care adverbul relativ cum să introducă, pe rând, o temporală, o atributivă și o circumstanțială de loc.

TESTUL NR. 16

I. Se dă textul:

„Însă pesemne că păsările morții si începuseră să se rotească în jurul sufletului măriei sale Vlad, pentru că atâta timp cât îl strânse la piept, marele ban Ion simți o adiere rece învăluindu-l și i se făcu frig."

(Al. Mitru – *Clopotele bat*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) indicați alte valori morfologice pentru: în jur, atâta;

e) precizați și explicați procedeul de formare a cuvintelor: adiere, învăluindu-, simți.

II. Propoziției principale regente Munceste adăugați-i câte o propoziție subordonată posibilă, precizând felul fiecăreia.

TESTUL NR. 17

I. Se dă textul:

„Fiindcă unii dintre domnii alegători au început să plece, ar fi bine, cred, mâine fiind alegerea, ca chiar acuma să rugăm pe onorabilul orator să-și întrerupă discursul un moment, să aibă puțintică răbdare, pentru ca să proclamăm numele candidatului propus de comitetul nostru."

(I. L. Caragiale – *O scrisoare pierdută*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, indicați felul acestora și raporturile

sintactice care se stabilesc între ele;

e) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;.

d) indicați antonimele cuvintelor: acuma, a începe;

e) precizați alte sensuri pentru cuvintele a proclama și alegerea. Alcătuiți propoziții care să le includă cu noile înțelesuri.

II. Folosiți numeralele trei și a treia în cazurile genitiv și dativ, în propoziții.

III. Propoziției subordonate că pleci la munte adăugați diferite propoziții regente, încât să devină, pe rând, propoziție necircumstanțială de fiecare tip posibil.

TESTUL NR. 18

I. Se dă textul:

„Deși nu mai împărtășim entuziasmul cărții lui Bălcescu pentru ideile profesate azi de colegii lui de la 1848, deși ne-am încredințat cu durere că chiar aceia ce azi le reprezintă, nu mai sunt pătrunși și se slujesc numai de dânsele ca de o pârghie pentru ajungerea unor interese mici, deși știm că dacă inima lui era vie în vremea noastră, prin cartea lui ar fi trecut o suflare rece de ironie asupra piticilor care îngânau a împărtăși simțirile unei inimi, pe care n-am știut-o prețui niciodată, totuși entuziasmul lui ca atare ne încălzește, căci este sincer, adevărat, energic, s-arată cu acea nesovăire de care ne minunăm în caracterele antichității".

(M. Eminescu – *Bălcescu și urmașii lui*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile, precizați felul acestora și indicați raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) scoateți cuvintele compuse, precizându-le valoarea morfologică;

e) explicați utilizarea virgulelor din frază.

II. Formulați o frază în care propoziția principală să fie regenta unei subiective și a unei predicative.

Scanned with OKEN Scanner

III. Alcătuiți propoziții în care un adjectiv să îndeplinească funcția de complement indirect și un substantiv în cazul genitiv să fie complement circumstanțial de cauză.

TESTUL NR. 19

I. Se dă textul:

„După ce strânse și pecetlui scrisoarea, chemă un fecior de-i aduse o căruță, pe care o opri la portița din dos a grădinii ca să nu afle nimeni ce voia să facă pentru că dacă s-ar fi întâmplat să fie văzut de cineva, planurile ar fi fost descoperite și negreșit că ar fi pierdut tot ce agonisise."

(N. Filimon – *Ciocoii vechi și noi*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile, indicați felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați pronumele;

d) indicați alte sensuri (cel puțin două) ale verbului a chema și alcătuiți enunțuri care să le conțină.

II. Precizați valorile morfologice ale verbului a fi și argumentați-le prin exemple.

III. Includeți, în diferite comunicări, un dativ posesiv și un dativ etic, explicându-le.

TESTUL NR. 20

I. Se dă textul:

„Și chițcăielile acestor mici animale flămânde, despre care este sigur că-l vor mânca, îl înfioară, oricât încearcă să se stăpânească."

(Al. Mitru – *Temnița*)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;

Scanned with OKEN Scanner

b) delimitați propozițiile, indicați felul acestora și raporturile ce se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate;

d) contrageți ultima propoziție subordonată;

e) scoateți cuvintele compuse, precizându-le categoria morfologică.

II. Scrieți trei locuțiuni prepoziționale cu cazul genitiv și transformați-le în locuțiuni adverbiale, incluzându-le în diferite enunțuri.

III. Alcătuiți fraze în care o circumstanțială de mod și o condițională să fie introduse, pe rând, prin locuțiuni conjuncționale.

Scanned with OKEN Scanner

2. REZOLVAREA TESTELOR

TESTUL NR. 1

I. „Panica, și-așa destul de mare, crescu[1]/ când se află,[2]/ că oștenilor turci li se distribuise pulberea,[3]/ pentru ca, în cursul nopții[5]/ ce urma,[4]/ să incendieze orașul.“[5]/

a) **crescu** — predicat verbal
se află — predicat verbal
se distribuise — predicat verbal
urma — predicat verbal
să incendieze — predicat verbal

b) 1. *Panica, și-așa destul de mare, crescu* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *când se află* — propoziție circumstanțială temporală, subordonată propoziției 1, introdusă prin adverbul relativ „când“, regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *că oștenilor turci li se distribuie pulberea* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „că“, regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *ce urma* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „ce“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *pentru ca în cursu nopții să incendieze orașul* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pentru ca să“, regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **când** — complement circumstanțial de timp, exprimat prin adverb relativ, cu rol de conjuncție subordonatoare;

Scanned with OKEN Scanner

pulberea — subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul singular, cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât -a;
ce — subiect, exprimat prin pronume relativ, simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, invariabil, cazul nominativ;
urma — predicat verbal, exprimat prin verb tranzitiv, predicativ, forma afirmativă, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, numărul singular, genul feminin, conjugarea I, diateza activă.

d) locuțiune verbală: **a da foc.**

e) pul-be-rea

ea = diftong format din semivocala „e" și vocala „a"
in–cen–di–e–ze
i–e — vocale în hiat

f) **pentru ca să** — locuțiune conjuncțională
în cursul — locuțiune prepozițională (cere cazul genitiv)

II. Ziua[2]/ când am păsit pragul școlii[1]/ n-o voi uita niciodată.[2]/
P1—AT

III. Se zăreau pe zăpadă afânată urmele pașilor lui.
úrma — substantiv
(a) urmá — verb

IV. E vai de copiii neascultători!
vai — interjecție
Este bine să studiezi cu seriozitate.
bine — adverb
Poezia era de memorat.
de memorat — verb la supin
Datoria esențială a elevilor este de a învăța.
de a învăța — verb la infinitiv, precedat de prepoziție.

TESTUL NR. 2

I. „Dar mă tem[1]/ că voi nu veți putea[2]/ să-l adomiți,[3]/ căci pasiunea[5]/ care mușcă fără milă din rărunchii lui[4]/ este mult mai tare decât magica voastră putere.[5]/

a) **mă tem** — predicat verbal
nu veți putea — predicat verbal
să adormiți — predicat verbal
mușcă — predicat verbal
este mai tare — predicat nominal

b) 1. *Dar mă tem* — propoziție principală, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă, regentă pentru propoziția 2;
2. *că voi nu veți putea* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă, regentă pentru propozițiile 3 și 5;
3. *să-l adormiți* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *care mușcă fără milă din rărunchii lui* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *căci pasiunea este mult mai tare decât magica voastră putere* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată prop. 2, introdusă prin conjuncția „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

c) **care** — subiect, exprimat prin pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, cazul nominativ, genul feminin, numărul singular;
este mai tare — predicat nominal format din verbul copulativ „este", la forma afirmativă, intranzitiv, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular, genul feminin, conjugarea a IV-a, diateza activă și numele predicativ „mai tare", exprimat prin adjectivul propriu-zis, variabil cu o terminație, genul feminin, numărul singular, cazul nominativ, gradul comparativ de superioritate;
voastră — atribut adjectival, exprimat prin adjectiv posesiv, persoana a II-a, numărul plural, genul feminin, cazul acuzativ;

Scanned with OKEN Scanner

d) **putere** — forță, tărie;
pasiune — patos, ardoare.

II. Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazu, bunăvoință.

III. — Turiștii admiră frumusețile <u>țării</u> noastre. (*atribut substantival*)
— Variatele și încântătoarele forme de relief sunt <u>ale țării</u> mele. (*nume predicativ* în predicatul nominal)
— Mulți dușmani au luptat <u>împotriva țării</u> noastre. (*complement indirect* — împotriva cui?; substantivul e precedat de prepoziția cazului G)
— <u>De-a lungul țării</u> noastre întâlnești oameni minunați. (*complement circumstanțial de loc* — substantivul e precedat de locuțiunea prepozițională a cazului G „de-a lungul").
— <u>Din cauza absențelor</u> nemotivate, elevilor li se scade nota la purtare. (*complement circumstanțial de cauză*).
— Elevii recapitulează materia <u>în scopul pregătirii</u> pentru teză. (*complement circumstanțial de scop*).

IV. Fosta mea colegă se schimbase atât de mult,[1]/ [că] n-am mai recunoscut-o.[2]/
P2—CNS
[Că] a venit frigul,[1]/ tot nu se îmbracă gros.[2]/
P1—CV
M-a bucurat vestea[1]/ [că] te-ai însănătoșit.[2]/
P2—AT

TESTUL NR. 3

I. „— Ooo, <u>mamă</u>,[2]/
[cine] mă laudă[1]/
<u>nu</u> mă <u>laudă</u>[2]/
<u>să</u> mă <u>crească</u>,[3]/
[și] <u>mă</u> laudă[4]/
<u>capul</u> [să] mi-l <u>piarză</u>."[5]/

a) **laudă** — predicat verbal

nu laudă — predicat verbal
să crească — predicat verbal
capu să piarză — predicat verbal (exprimat prin locuțiune verbală)

b) 1. *cine mă laudă* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „cine", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. — *Ooo, mamă, nu mă laudă* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 3, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
3. *să mă crească* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *și mă laudă* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 5, coordonată prin conjuncția adversativă „și" cu valoare adversativă (popular) — cu valoare adversativă cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *capu să mi-l piarză* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **mamă** = substantiv comun simplu, genul feminin, numărul singular, cazul vocativ, nearticulat, fără funcție sintactică;
cine — subiect simplu, exprimat prin pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, cazul nominativ;
să crească — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul conjunctiv, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular, conjugarea a III-a, diateza activă;
mă — complement direct, exprimat prin pronume persoanal, persoana I, numărul singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată.

II. — nume predicativ (în predicatul nominal):
Florile erau <u>pentru mama</u> mea.
— complement direct:
Copiii își iubesc <u>mamele</u>.
— complement indirect:

Scanned with OKEN Scanner

Discut despre mama cu prietenele mele.
— complement de agent:
Copiii sunt sfătuiți înțelept de mamelor lor.
— atribut substantival prepozițional:
Veștile bune despre mama mi-au sosit ieri.

III. paisprezece, șaisprezece, șaptesprezece, optsprezece.

IV. patrie:
patrie + sufix -ot > patriot
prefix ne- + patriot > nepatriot
patriot + sufix -ic > patriotic
prefix anti- + patriotic > antipatriotic
patriot + sufix -ism > patriotism

TEȘTUL NR. 4

I. „Dar știe oricine[1]/
Că[3]/ ceea ce nu e[2]/, nu simte dureri[3]/
Și multe dureri-s[4]/, puține plăceri√."[5]/

a) **știe** — predicat verbal
nu e — predicat verbal (verbul neagă existența)
nu simte — predicat verbal
-s — predicat verbal
√s — predicat verbal (subînțeles)

b) 1. *Dar știe oricine* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 3, 4 și 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *ceea ce nu e* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „ceea ce", enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
3. *Că nu simte dureri* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă pentru conjuncția subordonatoare „că", regentă pentru prepoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
4. *Și multe dureri-s* — propoziție completivă directă, subordo-

Scanned with OKEN Scanner

nată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare subînțeleasă „că", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

5. *puține plăceri* — propoziție completivă directă subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „că", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **dar** — conjuncție simplă, coordonatoare adversativă, n-are funcție sintactică;
oricine — subiect, exprimat prin pronume relativ compus, cazul nominativ;
dureri — complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul plural, cazul acuzativ, nearticulat;
și — conjuncție simplă, coordonatoare copulativă, fără funcție sintactică.

d) Cuvintele compuse sunt: pronumele nehotărât *oricine*, pronumele relativ *ceea ce*;
Cuvintele derivate sunt: *simțe* (de la subst. *simț* + suf. *-i* > *simți*); *dureri* (de la *durere*; verbul a durea + sufixul -re > *durere*; *-i* este desinența de plural); *plăceri* (de la *plăcere*; verbul a plăcea + sufixul -re > plăcere + desinența de plural -i).

e) dar — substantiv
Darul primit de ziua mea onomastică m-a bucurat.
și — adeverb de mod
Au sosit și prietenii mei din străinătate.
și — pronume reflexiv
Tata și-a amintit cu plăcere de foștii săi colegi de facultate.

II. Ne gândim[1]/ [că] lupta împotriva corupției devine dificilă[2]/.
P2—CI
Vestea era[1]/ [că] îți vei petrece vacanța la Paris.[2]/
P2—PR

TESTUL NR. 5

I. „Noi ne preparăm[1]/ fără să știm,[2]/ fără să vrem,[3]/ instinctiv,[1]/ ca să ne punem în serviciul Patriei,[4]/ despre care nu avem nici o idee, nici o scăpare, nimic, absolut nimic.“[5]/

a) **preparăm** — predicat verbal
să știm — predicat verbal
să vrem — predicat verbal
să ne punem în serviciul — predicat verbal, exprimat prin locuțiune verbală cu sensul „să slujim“
nu avem — predicat verbal

b) 1. *Noi ne preparăm* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2, 3 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *fără să știm* — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „fără să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *fără să vrem* — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 1, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „fără să“, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *ca să ne punem în serviciul Patriei* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „ca să“, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 5;
5. *despre care nu avem nici o idee, nici o scăpare, nimic, absolut nimic* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „care“ precedat de prepoziția „despre“, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată.

c) **să vrem** — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul conjunctiv, timpul prezent, persoana I, plural, diateza activă, conjugarea a II-a;
Patriei — atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin, cazul geni-

Scanned with OKEN Scanner

tiv, articulat hotărât enclinic cu „-i“ (se scrie cu majusculă pentru importanța ce o are);
despre care — complement indirect, exprimat prin pronume relativ simplu cu rol de conjuncție subordonatoare, precedat de prepoziție compusă, cazul acuzativ;
nimic — complement direct, exprimat prin pronume negativ simplu, cazul acuzativ.

d) instinctiv < instinct + sufix –iv
serviciu < (a) servi + sufix subs. –ici + voc. de legătură „u“ + articol hotărât enclinic „l“;
(a) servi < serv. + sufix verbal –i (serv–slujitor)
scăpare < (a) scăpa + sufix substantival –are;

e) noi — pronunme personal în text
noi — adjectiv propriu-zis
Mi-am cumpărat haine noi.

f) **ca să** — conjuncție compusă subordonatoare
despre — prepoziție compusă
nici o (de la nici una) — adjectiv pronominal negativ.

II. Se știe[1]/ care va merge în excursie.[2]/
P2—SB
S-a îndreptat[1]/ spre care i-a ieșit în drum.[2]/
P2=CL

III. pa–tru
dez–e–chi–li–bru (cuvânt derivat cu prefix)
a–tlas
sub–or–di–ne
vârst–nic (–„nic“ este sufix și formează silabă)
punc–taj
aus–tru.

TESTUL NR. 6

I. „Târziu,[3]/ când luna în creștere încep[1]/ să răsară drept înaintea lor, rumenind o zare de dealuri,[2]/ își lăsară caii la pas[3]/ și începură a vorbi iar, de data asta cu glas scăzut, parcă

îndemnându-i la un sfat încet lumina tainică,[4]/ ce se revărsase în nemărginire."[5]/

a) **începu** — predicat verbal
să răsară — predicat verbal
lăsară — predicat verbal
începură — predicat verbal
se revărsase — predicat verbal

b) 1. *când luna în creștere începu* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 3, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 2;
2. *să răsară drept înaintea lor, rumenind o zare de dealuri* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *Târziu își lăsară caii la pas* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *și începură a vorbi iar, de data asta cu glas scăzut, parcă îndemnându-i la un sfat încet lumina taincă* — propoziție principală, coordonată cu propoziția 3 prin conjuncția copulativă „și", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *ce se revărsase în nemărginire* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **în creștere** — atribut adjectival, exprimat prin locuțiune adjectivală (sinonimă cu adjectivul „crescătoare");
drept — complement circumstanțial de mod, exprimat prin adverb de mod, simplu;
înaintea lor — complement circumstanțial de loc, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul plural, cazul genitiv, precedat de prepoziția „înaintea";

Scanned with OKEN Scanner

a vorbi — complement direct, exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul infinitiv, timpul prezent, conjungarea a IV-a, diateza activă;
iar — complement circumstanțial de timp, exprimat prin adverb de timp, simplu (are sensul de „iarăși");

d) Valorile morfologice ale lui drept:
— în text, adverb
— adjectiv:
Bunica s-a operat la ochiul drept de cataractă.
— substantiv:
A fost accidentată la piciorul stâng și la dreptul.

e) Prin contragere se obține un atribut: **atotcuprinzătoare**.

II. Cazul genitiv:
Petalele florii s-au ofilit.
florii — atribut
Dragostea mamei poate ajunge la sacrificiu.
mamei — atribut
Cazul dativ:
Florilor li s-au ofilit petalele.
florilor — complement indirect.
Copiii datorează mamelor veșnică recunoștință.
mamelor — complement indirect

III. sfat + sufixul verbal –ui > sfătui
sfătui + sufixul substantival –tor > sfătuitor
prefix ne + sfătuit (participiu cu valoare adjectivală) > nesfătuit
prefix con + sfătui + sufixul substantival –re > consfătuire
sfat + sufix diminutival –uleț > sfătuleț

IV. Sinonime neologice:
obraznic — insolent (impertinent)
credincios — fidel
întâmplător — incidental (accidental)
a uita — a omite.

5. Cum am ajuns în stație,[1]/ a venit și autobuzul.[2]/
P_1—CT
Noi am hotărât[1]/ când vom face excursia.[2]/
P_2=CD

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL NR. 7

I. Din seceratul grâului și din ridicarea scopilor se scuturaseră pe mirișteo groază de boabe,[1]/ cu care se hrăneau[2]/ și,[4]/ măcar că, nu era vreo apă prin apropiere,[3]/ nu sufereau de sete[4]/ că beau dimineața picături de rouă de pe firele de iarbă.[5]/

a) **se scuturaseră** — predicat verbal
se hrăneau — predicat verbal
nu era — predicat verbal
nu sufereau — predicat verbal
beau — predicat verba

b) 1. *Din seceratul grâului și din ridicarea snopilor se scuturaseră pe mirișteo groază de boabe* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *cu care se hrăneau* — propoziție atributivă explicativă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care" precedat de prepoziția simplă „cu", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *măcar că nu era vreo apă prin apropiere* — propoziție subordonată concesivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „măcar că", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
4. *și nu sufereau de sete* — propoziție principală, regentă pentru P_3 și P_5, coordonată cu P_1 prin conjuncția copulativă simplă „și", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
5. *că beau dimineața picături de rouă de pe firele de iarbă* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată P_4, introdusă prin conjuncția subordonatoare simplă „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **se scuturaseră** — predicat verbal, exprimat prin verb predi-

Scanned with OKEN Scanner

cativ, intranzitiv; forma afirmativă, modul indicativ, timpul mai mult ca perfect, persoana a III-a, numărul plural, genul feminin, conjugarea I, diateza reflexivă;
vreo — atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât, compus, genul feminin, numărul singular, caz nominativ;
de sete — complement circumstanțial de cauză, exprimat prin substantiv comun simplu, genul feminin, numărul singular (defectiv de numărul plural), cazul acuzativ cu prepoziția simplă „de", nearticulat;
de rouă — atribut substantival, exprimat prin substantiv colectiv, defectiv de plural, comun, simplu, numărul singular, genul feminin, cazul acuzativ, precedat de prepoziția simplă „de", nearticulat.

d) Bunica torcea lâna în fire groase.
Ni s-a întrerupt firul telefonic.
Unele costume populare sunt cusute cu fir.
Mamei i-am oferit cinci fire de garoafe.
La aflarea veștii neașteptate, l-a cuprins groaza.

e) diftongi în cuvintele: ri–di–ca–rea, groa–ză, ro–uă etc.
triftongi în cuvintele: hră–neau, su–fereau, beau;
vocale în hiat: grâ–u–lui, a–pro–pi–e–re;

f) cuvinte compuse: adejectivul pronominal nehotărât vreo (de la vreuna) și prepoziția de pe.

II. Elevii[2]/ trebuie[1]/ să se pregătească cu seriozitate pentru examen.[2]/
P2—SB
Românii știu[1]/ să lupte pentru democrație.[2]/
P2—CD

TESTUL NR. 8

I. „Pacea[2]/ ce-mi propune[1]/ este o sclavie[2]/
Până ce românul[4]/ să se bată[3]/ știe.[4]/

a) **propune** — predicat verbal

este o sclavie — predicat nominal
să se bată — predicat verbal
știe — predicat verbal

b) 1. *ce-mi propune* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Pacea este o sclavie* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *să se bată* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *Până ce românul știe* — propoziție temporală, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „până ce", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

c) **ce** — complement direct, exprimat prin pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, cazul acuzativ; genul feminin, numărul singular;
mi — complement indirect, exprimat prin pronume personal, persoana I, numărul singular, cazul dativ, forma neaccentuată;
să se bată — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, intranzitiv, forma afirmativă, modul conjunctiv, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin, conjungarea a III-a, diateza reflexivă;

d) articol nehotărât (în text):
Profesorii o apreciază pentru rezultatele la învățătură.
pronume personal (pe cine? — pe ea, o)
La parter se află <u>cinci</u> laboratoare și <u>o</u> sală de gimnastică.
numeral cardinal propriu-zis (se numără)
<u>O</u>, ce vreme ploioasă!
interjecție
<u>O</u> garoafă și <u>alte</u> flori s-au ofilit în vază. (prin analogie cu „alte")
adjectiv pronominal nehotărât (formă provenită de la pronu-

Scanned with OKEN Scanner

mele nehotărât „una")
Prietenul meu o merge la munte.
verb, forma populară a auxiliarului „a voi", cu care se formează timpul viitor popular.
Eu cunoșteam litera o de la grădiniță.
substantiv
Prietena mea o plecat la spectacol.
verb, forma populară a auxiliarului „a avea", cu care se formează timpul perfect compus.

e) a ști
știință < (a) ști + sufixul –ință
știutor; a ști + sufix –ut < știut + sufix – or > știutor
neștiutor < prefix ne + știutor
științific < știință + sufix –ific
neștiințific < prefix ne + științific

f) Uneori elevii se bat în pauză. (se lovesc)
A bătut echipa „Steaua". (a învins)
Pușca bate la o mare distanță. (trage)
Gospodina bate coca pentru prăjituri. (frământă)
Vântul bate din est. (suflă)

g) românul îndeplinește funcția sintactică de subiect și poate fi substituit printr-o propoziție subordonată subiectivă: Cine e român...

II. Oamenii laudă pe cei harnici.
— diatea activă
Tu te lauzi din lipsă de modestie.
— diateza reflexivă
Elevii olimpici au fost lăudați.
— diateza pasivă

III. a-și apropria bunurile altuia (a-și însuși);
tineri emigranți din România (care au plecat definitiv din țara natală);
originar din Pitești;
infirmarea științifică a conjecturilor sale (ipotezelor);
asemănare flagrantă (vizibilă; fragrant – mirositor).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL NR. 9

I. Când e[1]/ omului să-i vie
Vreun rău[2]/, fără să știe,[3]/
Ori zăbovește,[4]/
Ori dă fuga[5]/
Să-l ajungă.[6]/

a) **e** — predicat verbal, verbul are valoare impersonală (se întâmplă)
să vie — predicat verbal
să știe — predicat verbal
zăbăvește — predicat verbal
dă fuga — predicat verbal (se exprimă prin locuțiune verbală cu sensul „aleargă")
să ajungă — predicat verbal

b) 1. *Când e* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 4, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *omului să-i vie / Vreun rău* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *fără să știe* — propoziție circumstanțială de mod, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „fără să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
4. *Ori zăbovește* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 1, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *Ori dă fuga* — propoziție principală, coordonată prin conjuncția disjunctivă „ori" cu propoziția 4, regentă pentru propoziție 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
6. *Să-l ajungă* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **vreun** — atribut adjectival, exprimat prin adjectivul pro-

Scanned with OKEN Scanner

nominal nehotărât, compus, genul neutru, numărul singular, cazul nominativ (se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „rău");
rău — subiect, exprimat prin substantiv (provenit de la adjectivul rău, prin schimbarea valorii gramaticale), comun, genul neutru, numărul singular (pluralul: „rele"), cazul nominativ, nearticulat;
să ajungă — predicat verbal exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul conjunctiv, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular, conjugarea a III-a, diateza activă.
l — complement direct, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin, cazul acuzativ, forma neaccentuată;

d) În text, „rău" este substantiv
adjectiv:
Să ne ferim de omul **rău**.
adverb:
Elevii leneși răspund **rău** la ore.

e) Prin contragere se obține un complement circumstanțial de scop: *pentru a ajunge*.

II. a–gro–nom, sand–viș, arc–tic, port–a–vi–on, cin–ste, su–biect.

III. Paronime:
solidar — solitar
temporar — temporal
Prietenul meu este un tânăr solitar.
Prognoza temporală a lunii octombrie ne întristează.

IV. [Să] se fi sculat de dimineață,[1]/ Dan nu întârzia la prima oră.[2]/
1—CT
Ileana se schimbase atât de mult,[1]/ [să] n-o mai recunosc.[2]/
2—CNS.

TESTUL NR. 10

I. „Înaintea lor călăreau pe cai murgi un crainic, cu bucium în mâini, și câțiva oșteni,[1]/ [a căror] grijă era[2]/ să înlăture din

drum[3]/ pe oricine ar fi stânjenit călătoria înaltului sol, fie pe drumul din pădure, fie prin sate sau în târg."[4]/

a) **călăreau** — predicat verbal
era — predicat nominal incomplet (propoziția 3 îndeplinește funcția de nume predicativ)
să înlăture — predicat verbal
ar fi stânjenit — predicat verbal

b) 1. *Înaintea lor călăreau pe cai murgi un crainic, cu bucium în mâini, și câțiva oșteni* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *a căror grijă era* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „căror", precedat de articolul gentival „a", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 3;
3. *să înlăture din drum* — propoziție predicativă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *pe oricine ar fi stânjenit călătoria înaltului sol, fie pe drumul din pădure, fie prin sate sau în târg* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele nehotărât „oricine" precedat de prepoziția „pe", enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată.

c) **înaintea lor** — complement circumstanțial de loc, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul plural, cazul genitiv cu prepoziția „înaintea";
câțiva — atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât compus, genul masculin, numărul plural, cazul nominativ;
a căror — atribut pronominal, exprimat prin pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, genul masculin, numărul plural, cazul genitiv, precedat de articolul genitival „a" la numărul singular, genul feminin;
ar fi stânjenit — predicat verbal exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul condițional-optativ,

Scanned with OKEN Scanner

timpul perfect, persoana a III-a, numărul singular, conjugarea a IV-a, diateza activă.

d) **un** — adjectiv pronominal nehotărât (prin analogie cu „câțiva")
un — articol nehotărât
Nu poți găsi ușor <u>un</u> prieten adevărat.
un — numeral cardinal
<u>Un</u> măr și <u>doi</u> pruni am plantat în grădină.

e) călări < cal + sufixul verbal –ări
ostean < oaste + sufixul substantival –ean
înlătura < prefix în + latură + sufix verbal –a
călătorie < călător + sufixul substantival –ie (–a este articolul hotărât)

f) **sol** — emisar, ambasador, vestitor, trimis (în text)
— notă muzicală
<u>Sol</u> se numără printre cele șapte sunete ale gamei.
— pământ, teren
Iarna <u>solul</u> îngheață.
— unitate monetară principală în Peru
<u>Solul</u> e moneda națională în Peru.

II. Problema era[1]/ <u>cine</u> să facă de serviciu în această săptămână.[2]/
P_2—PR
Părinții au discutat problema[1]/ <u>cu cine</u> mergi la munte.[2]/
P_2—AT

TESTUL NR. 11

I. <u>Poate</u>[1]/ <u>că</u> e ceasul,[2]/ <u>de vreme ce</u> <u>scoboară</u>
Din arbori toată frunza[3]/ <u>ce</u> <u>-a fost</u>[4]/ <u>și</u> strălucit[5]/,
Să ne <u>privim</u> în față, liniștit,[6]/
<u>Când</u> urma lui[7]/ de umbră[8]/ <u>începe</u>[7]/ <u>să</u> ne <u>doară</u>.[8]/

a) **poate** — predicat verbal (exprimat prin adverb predicativ)
e — predicat verbal

scoboară — predicat verbal
a fost — predicat verbal
a strălucit — predicat verbal
să privim — predicat verbal
începe — predicat verbal
să doară — predicat verbal

b) 1. *Poate* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *că e ceasul* — propoziție subiectivă, cerută de adverbul predicativ din propoziția 1, subordonată acesteia, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *de vreme ce scoboară / Din arbori toată frunza* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 2, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „de vreme ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 4;
4. *ce-a fost* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *și √ a strălucit* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă simplă, coordonată cu propoziția 4 prin conjuncția copulativă „și";
6. *Să ne privim în față liniștit* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare subînțeleasă „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
7. *Când urma lui începe* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 6, introdusă prin adverbul relativ „când", regentă pentru propoziția 8, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
8. *să ne doară de umbră...* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 7, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **toată** — atribut adjectival, exprimat prin adjectivul pronomi-

Scanned with OKEN Scanner

nal nehotărât, simplu, genul feminin, numărul singular, cazul nominativ;
ce — subiect exprimat prin pronume relativ simplu cu rol de conjuncție subordonatoare, cazul nominativ;
de umbră — complement circumstanțial de cauză, exprimat prin substantiv comun simplu, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ cu prepoziția simplă „de", nearticulat;
să doară — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul conjunctiv, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular, genul feminin, conjugarea a II-a, diateza activă.

d) Se contrage printr-un complement direct:
a durea

e) p[oa]-te; oa — diftong
c[ă e]s-te; ă e — vocale în hiat
sco-b[oa]-ră; oa — diftong

f) În text este pronume relativ, cu funcție de subiect.
ce — adjectiv pronominal relativ, funcție de atribut adjectival
Elevii știu / ce materie să pregătească pentru examen.
ce — pronume interogativ, funcție de complement direct
Ce oferă viitorul tineretului de azi?
ce — adjectiv interogativ, funcția de atribut adjectival
Ce ore ai astăzi?
ce — adverb
Învață ce învață și fuge la joacă. (are sensul lui „cât")

g) [Cum] afară plouă,[1]/ îmi iau umbrela.[2]/
1— CZ

TESTUL NR. 12

I. Între obligațiile cele mai nesuferite pentru o minte[2]/ [care] se trezește la înțelegere și la creațiune[1]/ e desigur impunerea de a asculta,[2]/ [când] un grup de colegi e chemat la lecție,[3]/ bâiguiala tăiată de observațiile profesorului, a celor[2]/ [care] nu știu[4]/ [și] se eternizează, chinuind pe acela[5]/ [care]-i chinuiește.[6]/

a) **se trezește** — predicat verbal
e — predicat verbal
e chemat — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
nu știu — predicat verbal
se eternizează — predicat verbal
chinuiește — predicat verbal

b) 1. *care se trezește la înțelegere și la creațiune* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *Între obligațiile cele mai nesuferite pentru o minte e desigur impunerea de a asculta bâiguiala tăiată de observațiile profesorului, a celor* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 3, 4 și 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *când un grup de colegi e chemat la lecție* — propoziție circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *care nu știu* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, negativă simplă;
5. *și se eternizează, chinuind pe acela* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 4, regentă pentru propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *care-i chinuiește* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **cele mai nesuferite** — atribut adjectival, exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu două terminații, genul feminin, numărul plural, cazul acuzativ, gradul superlativ relativ de superioritate;
de a asculta — atribut verbal, exprimat prin verb tranzitiv,

Scanned with OKEN Scanner

predicativ, forma afirmativă, modul infinitiv, timpul prezent, însoțit de prepoziția simplă „de", conjugarea I, diateza activă;
un grup — subiect simplu, exprimat prin substantivul comun, simplu, colectiv, genul neutru, numărul singular, cazul nominativ, articulat nehotărât cu „un";
e chemat — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, intranzitiv, forma afirmativă, modul indicativ, timpul prezent persoana a III-a, numărul singular, genul neutru, conjugarea I, diateza pasivă;

d) **etern** — veșnic, nepieritor, nemuritor
obligație — datorie, sarcină, îndatorire, răspundere
înțelegere — pricepere, cunoaștere, pătrundere

II. locuțiune verbală: a lua loc (a se așeza)
locuțiune substantivală: loc de veci
locuțiune adverbială: la un loc (împreună), din loc în loc;
locuțiune prepozițională — cu caz genitiv: în locul
cu caz acuzativ: în loc de
locuțiune conjuncțională: în loc să

III. Din cauza absențelor nemotivate a rămas corigent.
Elevii claselor a XII-a învață pentru examen.
din cauza absențelor — complement circumstanțial de cuază
pentru examen — compelment circumstanțial de scop
Din cauză că a absentat nemotivat,[1]/ a rămas corigent.[2]/
P_1—CZ
Elevii claselor a XII-a învață[1]/ ca să ia examenul.[2]/
P_2—CS

TESTUL NR. 13

I. Dacă te întânești cu cineva[1]/, continuă sergentul,[2]/ să nu-i spui[3]/ că ești de patrulă,[4]/ că o să te întrebe[5]/ cu cine ai făcut[6]/ și de ce ești singur.[7]/

a) **te întâlnești** — predicat verbal

continuă — predicat verbal
să nu spui — predicat verbal
ești de patrulă — predicat nominal
o să întrebe — predicat verbal (verbul e la timpul viitor popular)
ai făcut — predicat verbal
ești singur — predicat nominal

b) 1. *Dacă te întâlnești cu cineva* — propoziție condițională, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „dacă", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *continuă sergentul* — propoziție principală independentă, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *să nu-i spui* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 4 și 5, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
4. *că ești de patrulă* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *că o să te întrebe* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția subordonatoare „că", regentă pentru propozițiile 6 și 7, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *cu cine ai făcut* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „cine", însoțit de prepoziția „cu", are rol de conjuncție subordonatoare, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
7. *și de ce ești singur* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „ce" precedat de prepoziția „de", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 6.

c) **sergentul** — subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, genul masculin, numărul singur, cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât enclitic „l";
să nu spui — predicat verbal exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, la modul conjunctiv, forma negativă, timpul

Scanned with OKEN Scanner

prezent, persoana a II-a, numărul singular, conjugarea a III-a, diateza activă;
i — complement indirect, exprimat prin pronumele personal, prsoana a III-a, numărul singular, cazul dativ, forma neaccentuată;
de ce — complement circumstanțial de cauză, exprimat prin pronumele relativ „ce" precedat de prepoziția simplă „de", cazul acuzativ.

d) Primele două virgule izolează propoziția incidentă de celelalte propoziții. A treia virgulă separă subordonată cauzală de regenta ei.

II. Se știe[1]/ dacă vei pleca la munte.[2]/
P_2—SB

III. in–e–gal, con–junc–ți–e, pa–tri–e, fii–că, alt–fel

IV. a gira — a gera (a administra)
familial — familiar (apropiat)
Tata a gerat bunurile familiei.
Îmi place atmosfera familiară din clasa noastră.

TEXTUL NR. 14

I. Și[2]/ când ridică zâmbind ochii spre mine,[1]/ mă izbi deodată o amintire[2]/ ce brusc izvora ca din negură[3]/, ș-o asemănare cu ochii și zâmbetul celei[2]/ care odată, cu ani în urmă, înflorise ca o floare[4]/ și-mi fermecase c-un zâmbet și c-o privire un trecător ceas al vieții.[5]/

a) **ridică** — predicat verbal
izbi — predicat verbal
izvora — predicat verbal
înflorise — predicat verbal
fermecase — predicat verbal

b) 1. *când ridică zâmbind ochii spre mine* — propoziție subordonată circumstanțială de timp, subordonată propoziției 2, introdusă prin adverbul relativ „când", enunțiativă propriu-

zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. *Și mă izbi deodată o amintire ș-o asemănare cu ochii și zâmbetul celei* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 3, 4 și 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *ce brusc izvora ca din negură* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *care odată, cu ani în urmă, înflorise ca o floare* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *și-mi fermecase c-un zâmbet și c-o privire un trecător ceas al vieții* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 2, introdusă prin pronumele relativ subînțeles „care", coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **izbi** — predicat verbal exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul indicativ, timpul perfect simplu, persoana a III-a, numărul plural (se acordă cu subiectul multiplu „o amintire... ș-o asemănare", forma populară), genul feminin, conjugarea a IV-a, diateza activă;
celei — atribut pronominal, exprimat prin pronumele demonstrativ de depărtare, forma populară, genul feminin, numărul singular, cazul genitiv;
un ceas — complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul neutru, numărul singular, cazul acuzativ, articulat cu articolul nehotărât „un";
trecător — atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminații, genul neutru, numărul singular, cazul acuzativ, n-are grad de comparație;

d) Trecătorului îi stă bine cu drumul.
— substantiv

II. Colegii mei știu <u>a cui</u> lucrare a primit notă maximă. (atribut pronominal)
Doamna dirigintă ne-a întrebat / <u>cine</u> va participa la olimpiada

școlară. (subiect)
Am aflat cui îi porți recunoștință. (complement indirect).

III. Sinonime neologice:
trecător — efemer
ocrotire — egidă

IV. Preocuparea părinților era[1]/ când să înceapă cu seriozitate pregătirea pentru examen.[2]/
2—PR
Ziua[2]/ când am păsit pragul școlii[1]/ n-o voi uita niciodată.[2]/
1—AT

TESTUL NR. 15

I. În vremea de azi[7]/ când se deșiră,[1]/ în ciuda legii[7]/ prin care am căutat[2]/ să înlătur atâta nedreptate, dăunătoare școlii înseși,[3]/ listele reușiților la un examen de capacitate[1]/ în care[5]/ cum candidații sunt cu sutele,[4]/ e imposibilă orice observație atentă a fiecăruia, orice căutare completă a științei talentului și aptitudinilor multe și felurite,[5]/ care se cer unui adevărat profesor,[6]/ nu-și poate da seama cineva[7]/ ce era un concurs pentru o catedră.[8]/

a) **se deșiră** — predicat verbal
am căutat — predicat verbal
să înlătur — predicat verbal
sunt — predicat verbal
e imposibilă — predicat nominal
se cer — predicat verbal
nu poate — predicat verbal
ce era — predicat nominal

b) 1. *când se deșiră listele reușiților la un examen de capacitate* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 7, introdusă prin adverbul relativ „când", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propru-zisă, afirmativă, dezvoltată;

2. *prin care am căutat* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 7, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția „prin", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *să înlăntur atâta nedreptate, dăunătoare școlii înseși* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *cum candidații sunt cu sutele* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 5, introdusă prin adverbul relativ „cum", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *în care e imposibilă orice observație atentă a fiecăruia, orice căutare completă a științei talentului și aptitudinilor multe și felurile* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția „în", regentă pentru propozițiile 4 și 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *care se cer unui adevărat profesor* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 5, introdusă prin pronumele relativ „care", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
7. *În vremea de azi, în ciuda legii, nu-și poate da seama cineva* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 2 și 8, enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
8. *ce era un concurs pentru o catedră* — propoziție subordonată completivă indirectă, subordonată propoziției 7, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

c. **înseși** — atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal de întărire, persoana a III-a, numărul singular, genul feminin, cazul dativ;
în care — complement circumstanțial de loc, exprimat prin pronume relativ simplu, însoțit de prepoziția simplă „în", cu rol de conjuncție subordonatoare, cazul acuzativ;
unui profesor — complement indirect, exprimat prin sub-

Scanned with OKEN Scanner

stantiv comun, simplu, genul masculin, numărul singular, cazul dativ, articulat nehotărât cu „unui";
adevărat — atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu două terminații, se acordă cu „profesor" în gen, număr și caz.

d) deșira < prefix „de" + șir + suf. verbal –a
S-a format prin derivare
nedreptate < prefix „ne" + drept + sufix substantival „–ate"
S-a format tot prin derivare.
cineva — pronumele relativ „cine" + particula „va".
S-a format prin compune (contopire).
atâta — Și-a schimbat valoarea gramaticală, din pronume nehotărât a devenit adjectiv pronominal nehotărât.

II. Eforturile lui au fost de prisos.
de prisos — locuțiune adjectivală (inutile), cu funcția sintactică de nume predicativ;
Oameni cu dare de mână ajută deseori pe semenii lor.
cu dare de mână — locuțiune adjectivală cu funcția de atribut adjectival (bogați).

III. Cum sună clopoțelul,[1]/ elevii ies în pauză.[2]/
P1—CT
Profesorul a apreciat modul[1]/ cum ai rezolvat problema.[2]/
P2—AT
Cum traversezi strada,[1]/ se construiește un bloc.[2]/
P1—CL

TESTUL NR. 16

I. Însă pesemne[1]/ că păsările morții și începuseră[2]/ să se rotească în jurul sufletului măriei sale Vlad,[3]/ pentru că atâta timp[5]/ cât îl strânse la piept,[4]/ marele ban Ion simți o adiere rece învăluindu-l[5]/ și i se făcu frig.[6]/

a) **pesemne** — predicat verbal (exprimat prin adverb predicativ)

Scanned with OKEN Scanner

începuseră — predicat verbal
să se rotească — predicat verbal
strânse — predicat verbal
simți — predicat verbal
se făcu — predicat verbal

b) 1. *Însă pesemne* — propoziție principală, regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
2. *că păsările și începuseră* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată; (și – adverb);
3. *să se rotească în jurul sufletului măriei sale Vlad* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „să", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *cât îl strânse la piept* — propoziție subordonată circumstanțială de timp, subordonată propoziției 5, introdusă prin adverbul relativ „cât", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *pentru că atâta timp, marele ban Ion simți o adiere rece învăluindu-l* — propoziție circumstanțială CNS, subordonată propoziției 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pentru că";
6. *și i se făcu frig* — subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea subînțeleasă „pentru că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, coordonată cu propoziția 5 prin conjuncția copulativă „și".

c) **și** — complement circumstanțial de mod, exprimat prin adverb de mod, simplu;
începuseră — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, tranzitiv, forma afirmativă, modul indicativ, timpul mai mult ca perfect, persoana a III-a, numărul plural, genul feminin, conjugarea a III-a, diateza activă;
în jurul sufletului — complement circumstanțial de loc,

Scanned with OKEN Scanner

exprimat prin substantiv comun, simplu, genul neutru, numărul singular, cazul genitiv, precedat de locuțiunea prepozițională „în jurul", articulat hotărât cu „lui";
cât — complement circumstanțial de timp, exprimat prin adverb relativ, cu rol de conjuncție subordonatoare.

d. **în jur** — locuțiune adverbială
Privesc atent în jur.
atâta — pronume nehotărât; în text e adjectiv pronominal nehotărât.
A putut atâta rezolva din problemele date.

e. Cuvintele s-au format prin derivare.
a adia + sufix. substantival -ere > **adiere**
prefix în + văl + sufix verbal -ui > **învălui** (forma gerunzială e urmată de vocala „u" de legătură)
simț + sufix verbal -i > **simți**.

II. Muncește[1]/ cine poate.[2]/
P2—SB
Muncește[1]/ ce poate.[2]/
P2—CD
Muncește[1]/ cu cine s-a ascociat.[2]/
P2—CI
Muncește[1]/ unde s-a angajat.[2]/
P2—CL
Muncește[1]/ de când a absolvit facultatea.[2]/
P2—CT
Muncește[1]/ cum poate mai bine.[2]/
P2—CM
Muncește[1]/ că n-are bani.[2]/
P2—CZ
Muncește[1]/ să cumpere o garsonieră.[2]/
P2—CS
Muncește,[1]/ dacă este sănătos.[2]/
P2—CT
Muncește,[1]/ deși s-a îmbolnăvit.[2]/
P2—CV

Scanned with OKEN Scanner

Muncește,[1]/ încât n-are timp liber.[2]/
P_2—CNS

TESTUL NR. 17

I. „ Fiindcă unii dintre domnii alegători au început[1]/ să plece[2]/, ar fi bine,[3]/ cred,[4]/ mâine fiind alegerea,[3]/ ca chiar acuma să rugăm pe onorabilul orator[5]/ să-și întrerupă discursul un moment,[6]/ să aibă puțintică răbdare,[7]/ pentru ca să proclamăm numele candidatului propus de comitetul nostru.[8]/

a) **au început** — predicat verbal
să plece — predicat verbal
ar fi bine — predicat nominal
cred — predicat verbal
să rugăm — predicat verbal
să-și întrerupă — predicat verbal
să aibă — predicat verbal
să proclamăm — predicat verbal

b) 1. *Fiindcă unii dintre domnii alegători au început* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „fiindcă", regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *să plece* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare „să", enunțiativă porpriu-zisă, afirmativă, simplă;
3. *ar fi bine, mâine fiind alegerea* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 5, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
4. *cred* — propoziție independentă, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
5. *ca chiar acuma să rugăm pe onorabilul orator* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „ca să", regentă pentru propozițiile 6 și 7, enunțiativă

Scanned with OKEN Scanner

propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

6. *să-și întrerupă discursul un moment* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
7. *să aibă puțintică răbdare* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „să", coordonată prin juxtapunerea cu propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
8. *pentru ca să proclamăm numele candidatului propus de comitetul nostru* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 6, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pentru ca să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **unii** — subiect exprimat prin pronume nehotărât simplu, numărul plural, genul masculin, cazul nominativ.
ar fi bine — predicat nominal, format din verbul copulativ „ar fi" la modul condițional optativ, timpul prezent, persoana a III-a, conjugarea a IV-a, formă afirmativă, intranzitiv și numele predicativ „bine", exprimat prin adverb de mod simplu; grad pozitiv, împreună formează o expresie verbală impersonală;
nostru — atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, persoana I, numărul plural, genul neutru, cazul acuzativ.

d) acuma — atunci
a începe — a termina, a sfârși, a finaliza

e) a proclama — a acorda cuiva în mod oficial un titlu
Ferdinand a fost proclamat rege al României.
alegere — preferință pentru ceva sau cineva
Pentru unii elevi devine dificilă alegerea liceului în vederea continuării studiilor.

II. cazul genitiv:
Tezele a trei din clasă au fost notate cu zece.
(Se formează cu prepoziția a.)
Rezultatele celei de a treia (celui de al treilea) din catalog ne-au dezamăgit.

Scanned with OKEN Scanner

(Se formează cu ajutorul articolului adjectival „cel", urmat de prepoziția „de".)

cazul dativ:

— La trei dintre elevi li s-au acordat premii la olimpiada de matematică.

(Se formează cu prepoziția „la".)

— Celei de a treia i s-a înmânat o diplomă.

(Se formează ca în cazul genitiv.)

III. E bine[1]/ că pleci la munte.[2]/

2—SB

Problema era[1]/ că pleci la munte.[2]/

2—PR

Ne-a bucurat hotărârea[1]/ că pleci la munte.[2]/

2—AT

Eu am aflat[1]/ că pleci la munte.[2]/

2—CD

Ei se gândeau[1]/ că pleci la munte.[2]/

2—CI

TESTUL NR. 18

I. „ Deși nu mai împărtășim entuziasmul cărții lui Bălcescu pentru ideile profesate azi de colegii lui de la 1848,[1]/ deși ne-am încredințat cu durere[2]/ că chiar aceia[4]/ ce azi le reprezintă[3]/, nu mai sunt pătrunși[4]/ și se slujesc numai de dânsele ca de o pârghie pentru ajungerea unor interese mici,[5]/ deși stim[6]/ că[8]/ dacă inima lui era vie în vremea noastră,[7]/ prin cartea lui ar fi trecut o suflare rece de ironie asupra piticilor[8]/ care îngânau a împărtăși simțirile unei inimi,[9]/ pe care n-am știut-o prețui niciodată,[10]/ totuși entuziasmul lui ca atare ne încălzește,[11]/ căci este sincer, adevărat, energie[12]/, s-arată cu acea nesovăire[13]/ de care[8]/ ne minunăm în caracterele antichității."[14]/

a) **nu împărtășim** — predicat verbal

ne-am încredințat — predicat verbal
reprezintă — predicat verbal
nu sunt pătrunși — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
se slujesc — predicat verbal
știm — predicat verbal
era vie — predicat nominal
ar fi trecut — predicat verbal
îngânau — predicat verbal
n-am știut — predicat verbal
încălzește — predicat verbal
era sincer, adevărat, energie — predicat nominal (cu nume predicativ multiplu)
s-arată — predicat verbal
ne minunăm — predicat verbal

b) 1. *Deși nu mai împărtășim entuziasmul cărții lui Bălcescu pentru ideile profesate azi de colegii lui de la 1848* — propoziție circumstanțială concesivă, subordonată propoziției 11, introdusă prin conjuncția „deși", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
2. *deși ne-am încredințat cu durere* — propoziție circumstanțială concesivă, subordonată propoziției 11, introdusă prin conjuncția „deși", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 4, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 1;
3. *ce azi le reprezintă* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *că chiar aceia nu mai sunt pătrunși de dânsele* — propoziție completivă indirectă, subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
5. *și se slujesc numai ca de o pârghie pentru ajungerea unor interese mici* — propoziție completivă indirectă subordonată propoziției 2, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „că", coordonată cu propoziția 4 prin conjuncția copulativă „și",

Scanned with OKEN Scanner

enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

6. *deși știm* — propoziție concesivă, subordonată propoziției 11, introdusă prin conjuncția „deși", coordonată prin juxtapunere cu propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă, regentă pentru propoziția 8;
7. *dacă inima lui era vie în vremea noastră* — propoziție condițională, subordonată propoziției 8, introdusă prin conjuncția „dacă", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
8. *că prin cartea lui ar fi trecut o suflare rece de ironie asupra piticilor* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 6, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propoziția 9, enunțitivă optativă, afirmativă, dezvoltată;
9. *care îngânau a împărtăși simțirile unei inimi* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 8, introdusă prin pronumele relativ „care", regentă propoziției 10, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
10. *pe care n-am știut-o prețui niciodată* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 9, introdusă prin pronumele relativ „care" precedat de prepoziția simplă „pe", enunțiativă propriu-zisă, negativă, dezvoltată;
11. *totuși entuziasmul lui ca atare ne încălzește* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 2, 6, 12 și 13, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
12. *căci este sincer, adevărat, energic* — propoziție circumstanțială cauzală, subordonată propoziției 11, introdusă prin conjuncția „căci", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
13. *s-arată cu acea nesovăire* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 11, introdusă prin conjuncția subînțeleasă „căci", regentă pentru propoziția 14, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, coordonată prin juxtapunere cu propoziția 12;
14. *de care ne minunăm cu caracterul antichității* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 13, introdusă prin pronumele relativ „care", precedat de prepoziția „de", enunțiativă

Scanned with OKEN Scanner

propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **noastră** — atribut adjectival, exprimat prin adjectiv posesiv, persoana I, numărul plural, genul feminin, cazul acuzativ;
rece — atribut adjectival eprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu o terminație, gen feminin, numărul singular, cazul nominativ, gradul pozitiv;
pe care — complement direct exprimat prin pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ cu prepoziția „pe";
prețui — complement direct, exprimat prin verb tranzitiv, forma afirmativă, modul infinitiv, timpul prezent, conjugarea a IV-a, diateza activă;

d) Cuvinte compuse: prepoziția „de la", numeralul cardinal 1848, adverbul de timp „niciodată".

e) Virgulele 1, 3 — separă propozițiile concesive în raport de coordonare prin juxtapunere.
Virgula 2 — separă o parte din propoziția 4 intercalată de propoziția 3.
Virgula 4 — separă condiționala antepusă de regenta ei.
Virgula 5 — separă atributiva explicativă de regenta ei.
Virgula 6 — desparte propoziția subordonată concesvă 6 de regenta ei.
Virgula 7 — separă propoziția subordonată cauzală de regenta ei.
Virgulele 8, 9 — separă părți multiple de propoziție (nume predicativ multiplu).
Virgula 10 — desparte două propoziții circumstanțiale de cauză, în raport de coordonare prin juxtapunere.

II. Dacă te pregătești cu seriozitate[1]/ înseamnă[2]/ că vei avea succes la examenul de admitere.[3]/
1 — SB
2 — PP
3 — PR

III. Din roșu a devenit galben de emoție.
Mihai a primit notă insuficientă din pricina copiatului. (Substantivul e precedat de locuțiune prepozițională).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL NR. 19

I. „ După ce strânse[1]/ și pecetlui scrisoarea,[2]/ chemă un fecior[3]/ de-i aduse o căruță,[4]/ pe care o opri la portița din dos a grădinii[5]/ ca să nu afle nimeni[6]/ ce voia[7]/ să facă[8]/ pentru că[11]/ dacă s-ar fi întâmplat[9]/ să fie văzut de cineva,[10]/ planurile ar fi fost descoperite[11]/ și negresit[12]/ că ar fi pierdut tot[13]/ ce agonisise."[14]/

a) **strânse** — predicat verbal
pecetlui — predicat verbal
chemă —predicat verbal
aduse — predicat verbal
opri — predicat verbal
să nu afle — predicat verbal
voia — predicat verbal
să facă — predicat verbal
s-ar fi întâmplat — predicat verbal
să fie văzut — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
ar fi fost descoperite — predicat verbal (verb la diateza pasivă)
negresit — predicat verbal (adverb predicativ)
ar fi pierdut — predicat verbal
agonisise — predicat verbal.

b) 1. *După ce strânse* — propoziție subordonată circumstanțială de timp, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „după ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;

2. *și pecetlui scrisoare* — propoziție subordonată circumstanțială de timp, subordonată propoziției 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională subînțeleasă „după ce", coordonată cu propoziția 1 prin conjuncția copulativă „și", enunțiativă propriu-zisă afirmativă, dezvoltată;

3. *chemă un fecior* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1, 2 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă,

Scanned with OKEN Scanner

dezvoltată;

4. *de-i aduse o căruță* — propoziție circumstanțială de scop sau finală, subordonată propoziției 3, introdusă prin conjuncția „de", regentă pentru propoziția 5, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *pe care opri la portița din dos a grădinii* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 4, introdusă prin pronumele relativ „care" însoțit de prepoziția „pe", regentă pentru propoziția 6, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
6. *ca să nu afle nimeni* — propoziție circumstanțială de scop, subordonată propoziției 5, introdusă prin conjuncția „ca să", regentă pentru propozițiile 7, 11 și 12, enunțiativă propriu-zisă, negativă, simplă;
7. *ce voia* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 6, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată, regentă pentru propoziția 8;
8. *să facă* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 7, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
9. *dacă s-ar fi întâmplat* — propoziție circumstanțială condițională, subordonată propoziției 11, introdusă prin conjuncția „dacă", regentă pentru propoziția 10, enunțiativă optativă, afirmativă, simplă;
10. *să fie văzut de cineva* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 9, introdusă prin conjuncția „dacă", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
11. *pentru că planurile ar fi fost descoperite* — propoziție circumstanțială de cauză, subordonată propoziției 6, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „pentru că", enunțiativă optativă, afirmativă, simplă;
12. *și negreșit* — propoziție circumstațială de cuază, subordonată propoziției 6, introdusă prin locuțiunea conjuncțională subînțeleasă „pentru că", regentă pentru propoziția 13, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă, coordonată prin conjuncția copulativă „și" cu propoziția 11;

Scanned with OKEN Scanner

13. *că ar fi pierdut tot* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 12, introdusă prin conjuncția „că", regentă pentru propoziția 14, enunțiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;
14. *ce agonisise* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 13, introdusă prin pronumele relativ „ce", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

c) **–i** — pronume personal, persoane a III-a, genul masculin, numărul singular, cazul dativ, forma neaccentuată, funcția sintactică de compelment indirect.
pe care — pronume relativ simplu cu rol de conjuncție subordonatoare, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ cu propoziția simplă „pe", complement direct;
o — pronume personal, persoana a III-a, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată, funcția de complement direct;
nimeni — pronume negativ, simplu, cazul nominativ, funcția sintactică de subiect;
ce — pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, invariabil, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement direct;
(de) cineva — pronume nehotărât compus, cazul acuzativ cu prepoziția simplă „de", funcția sintactică de complement de agent;
tot — pronume nehotărât, simplu, genul masculin, numărul singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement direct;
ce — pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, invariabil, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement direct.

d) a chema:
— a solicita
— a ordona
— a se numi
Tânărul inginer a fost chemat la o sesiune științifică să prezinte rezultatele cercetărilor sale.
Pe fratele meu l-au chemat la comisariat în vederea satisfac-

Scanned with OKEN Scanner

erii stagiului militar.
Pe prietena mea o cheamă Mirela.

II. A fi

a) **verb predicativ**, când arată existența și este sinonim cu verbele: a se afla, a se găsi, a se întâmpla
Elevii sunt la ora de română.

b) **verb copulativ**, când împreună cu numele predicativ formează predicatul nominal, arătând cine este, ce este ori cum este subiectul:

PN
Acesta este bunicul meu. (cine este?)
PN
România este patria mea. (ce este?)
PN
Peisajul montan este minunat în orice anotimp. (cum este?)

c) **verb auxiliar**, atunci când ajută la formarea diatezei pasive și a unor moduri și timpuri compuse:
— diateza pasivă
Elevii studioși sunt apreciați de profesori. (Verbul la d. p. este alcătuit din verbul auxiliar „a fi" și verbul la participiu, iar subiectul sufera acțiunea făcută de complementul de agent.)
— timpurile perfecte ale modurilor: conjunctiv, condițional-optativ și infinitiv: (eu) să fiu apreciat, aș fi apreciat, a fi apreciat) și viitorul anterior (voi fi apreciat).

III. Mintea-ți ageră a găsit o soluție pentru rezolvarea problemei dificile.
ți — dativ posesiv (funcția sintactică de atribut pronominal).
Văzându-l copiind la teză, profesorul mi ți-l luă pe elev și-l invită afară.
mi, ți — dativ etic (nu are funcție sintactică, ci rol stilistic)
Dativul posesiv îl formează pronumele neaccentuate la cazul dativ când determină un substantiv în nominativ ori acuzativ și au sens posesiv.
Dativul etic precizează că povestitorul și ascultătorul sunt interesați de faptele relatate și participă sufletește la desfășurarea acțiunii.

Scanned with OKEN Scanner

Formele neaccentuate ale pron. pers. de pers. I și a II-a singular (mi, ți, îmi, îți) pot fi folosite la una din cele două persoane sau la amândouă.
Acest pronume nu are funcție sintactică, ci rol stilistic.

TESTUL NR. 20

I. „Și chițcăielile acestor mici animale flămânde,[3]/ despre care este sigur[1]/ că -l vor mânca,[2]/ îl înfioară[3]/, oricât încearcă[4]/ să se stăpânească".[5]/

a) **este sigur** — predicat nominal
vor mânca — predicat verbal
înfioară — predicat verbal
încearcă — predicat verbal
să se stăpânească — predicat verbal

b) 1. *despre care este sigur* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „care" precedat de prepoziția „despre", regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *că-l vor mânca* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *Și chițcăielile acestor mici animale flămânde îl înfioară* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *oricât încearcă* — propoziție circumstanțială concesivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin adverbul relativ „oricât", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *să se stăpânească* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă.

Scanned with OKEN Scanner

Formele neaccentuate ale pron. pers. de pers. I și a II-a singular (mi, ți, îmi, îți) pot fi folosite la una din cele două persoane sau la amândouă.
Acest pronume nu are funcție sintactică, ci rol stilistic.

TESTUL NR. 20

I. „Și chițcăielile acestor mici animale flămânde,[3]/ despre care este sigur[1]/ că -l vor mânca,[2]/ îl înfioară[3]/, oricât încearcă[4]/ să se stăpânească".[5]/

a) **este sigur** — predicat nominal
vor mânca — predicat verbal
înfioară — predicat verbal
încearcă — predicat verbal
să se stăpânească — predicat verbal

b) 1. *despre care este sigur* — propoziție atributivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin pronumele relativ „care" precedat de prepoziția „despre", regentă pentru propoziția 2, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
2. *că-l vor mânca* — propoziție subiectivă, subordonată propoziției 1, introdusă prin conjuncția „că", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
3. *Și chițcăielile acestor mici animale flămânde îl înfioară* — propoziție principală, regentă pentru propozițiile 1 și 4, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
4. *oricât încearcă* — propoziție circumstanțială concesivă, subordonată propoziției 3, introdusă prin adverbul relativ „oricât", regentă pentru propoziția 3, enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;
5. *să se stăpânească* — propoziție completivă directă, subordonată propoziției 4, introdusă prin conjuncția „să", enunțiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă.

Scanned with OKEN Scanner

c) **acestor** — atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, genul neutru, numărul plural, cazul genitiv;
flămânde — atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu două terminații, genul neutru, numărul plural, cazul genitiv, gradul pozitiv;
despre care — complement indirect, exprimat prin pronume relativ simplu, cu rol de conjuncție subordonatoare, precedat de prepoziția compusă „despre", cazul acuzativ, genul neutru, numărul plural;
să se stăpânească — predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, intranzitiv, forma afirmativă, modul conjunctiv, timpul prezent, persoana a III-a, diateza reflexivă.

d) Prin contragere se obține un complement direct: **a se stăpâni**.

e) **despre** — prepoziție compusă;
oricât — adverb relativ.

II. Locuțiuni prepoziționale cu cazul gentiv: în jurul, de-a lungul, în urma.
În jurul școlii s-au sădit flori.
Bunicul a semănat gazon de-a lungul aleii.
Am privit cu atenție în urma voastră.
Locuțiuni adverbiale: în jur, de-a lungul, în urmă.
În jur domnea liniștea.
M-am plimbat prin parc de-a lungul.
În urmă am zărit pe cel mai bun prieten.

III. A repetat cu seriozitate,[1]/ ca și cum ar fi avut teză.[2]/
P2—CM
Vom pleca în excursie[1]/ cu condiția să fie un timp favorabil.[2]/
P2—CT

CUPRINSUL

Cuvânt înainte 5

Partea I-a

EXERCIȚII PENTRU SISTEMATIZAREA ȘI CONSOLIDAREA CUNOȘTINȚELOR DE SINTAXĂ A FRAZEI

A. Exerciții privind identificarea tipurilor de propoziții

1. Enunțarea exercițiilor (nr. 1 – 65) 7
   a) Propoziția subordonată subiectivă (nr. 1 – 5) 7
   b) Propoziția subordonată predicativă (nr. 6 – 10) 8
   c) Propoziția subordonată atributivă (nr. 11 – 15) 9
   d) Propoziția subordonată completivă directă (nr. 16 – 20) 10
   e) Propoziția subordonată completivă indirectă (nr. 21 – 25) 11
   f) Propoziția subordonată circumstanțială de loc (nr. 26 –30) 13
   g) Propoziția subordonată circumstanțială de timp (nr. 31 – 35) 14
   h) Propoziția subordonată circumstanțială de mod (nr. 36 – 40) 15
   i) Propoziția subordonată circumstanțială de cauză (nr. 41 – 45) 16
   j) Propoziția subordonată circumstanțială de scop (nr. 46 – 50) 17
   k) Propoziția subordonată circumstanțială condițională (nr. 51 – 55) 18
   l) Propoziția subordonată circumstanțială concesivă (nr. 56 – 60) 20
   m) Propoziția subordonată circumsanțială consecutivă (nr. 61 – 65) 21
2. Rezolvarea exercițiilor (nr. 1 – 65) 23

Scanned with OKEN Scanner

B. Exerciții privind identificarea tuturor propozițiilor
1. Enunțarea exercițiilor (nr. 66 – 85) 68
2. Rezolvarea exercițiilor (nr. 66 – 85) 73

Partea a II-a

TESTE DE LIMBĂ ROMÂNĂ PROPUSE
1. Enunțarea testelor (nr. 1 – 20) 101
2. Rezolvarea testelor (nr. 1 – 20) 115

Scanned with OKEN Scanner

LUCRĂRI ÎN CURS DE APARIȚIE
LA CASA EDITORIALĂ MUNTENIA:

DUMITRU MIHALACHE
POVEȘTI ȘI CÂNTECE POPULARE
– CULEGERI DE FOLCLOR ȘI STUDII ETNOGRAFICE –

❖

BĂIATU' DE ÎMPĂRAT ȘI IOZEFINA-CEA-FRUMOASĂ
BASME, LEGENDE ȘI POVESTIRI POPULARE

❖

MIHAIL M. ROBEA
POEZII POPULARE ROMÂNEȘTI

❖

C. RĂDULESCU-CODIN DUMITRU MIHALACHE
LUCRĂRI FOLCLORICE ȘI ETNOGRAFICE
INEDITE ȘI PUȚIN CUNOSCUTE

❖

MIHAIL M. ROBEA
ORAȘUL MIOVENI-ARGEȘ. DOCUMENTE ȘI MĂRTURII ISTORICE. CU COMENTARII

❖

LECTURI LITERARE
[cl. V-VIII]
Pentru concursul de admitere în licee și școli profesionale

Tipar: Grupul Grafo Print
TIPOGRAFIA FED - Calea Rahovei 147,
sector 5 - București; Tel.: 3359318; Fax: 3373377

Scanned with OKEN Scanner

EXERCIȚII ȘI TESTE DE LIMBA ROMÂNĂ

≈ O lucrare cu exerciții de consolidare și cu teste de verificare a cunoștințelor.

≈ Un important instrument de lucru, dens, practic și accesibil tuturor celor interesați de problemele de limbă.

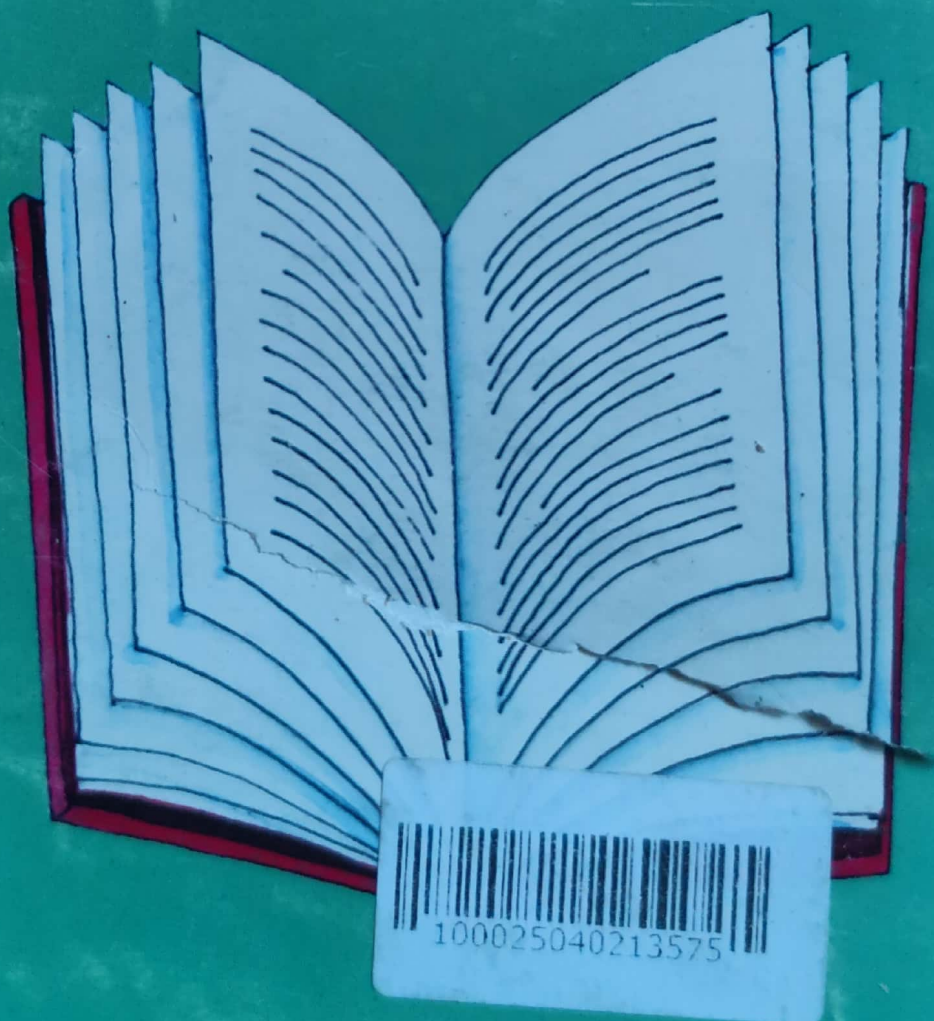

100025040213575

ISBN 973-97399-3-8

PREȚUL 7 800 lei

Scanned with OKEN Scanner